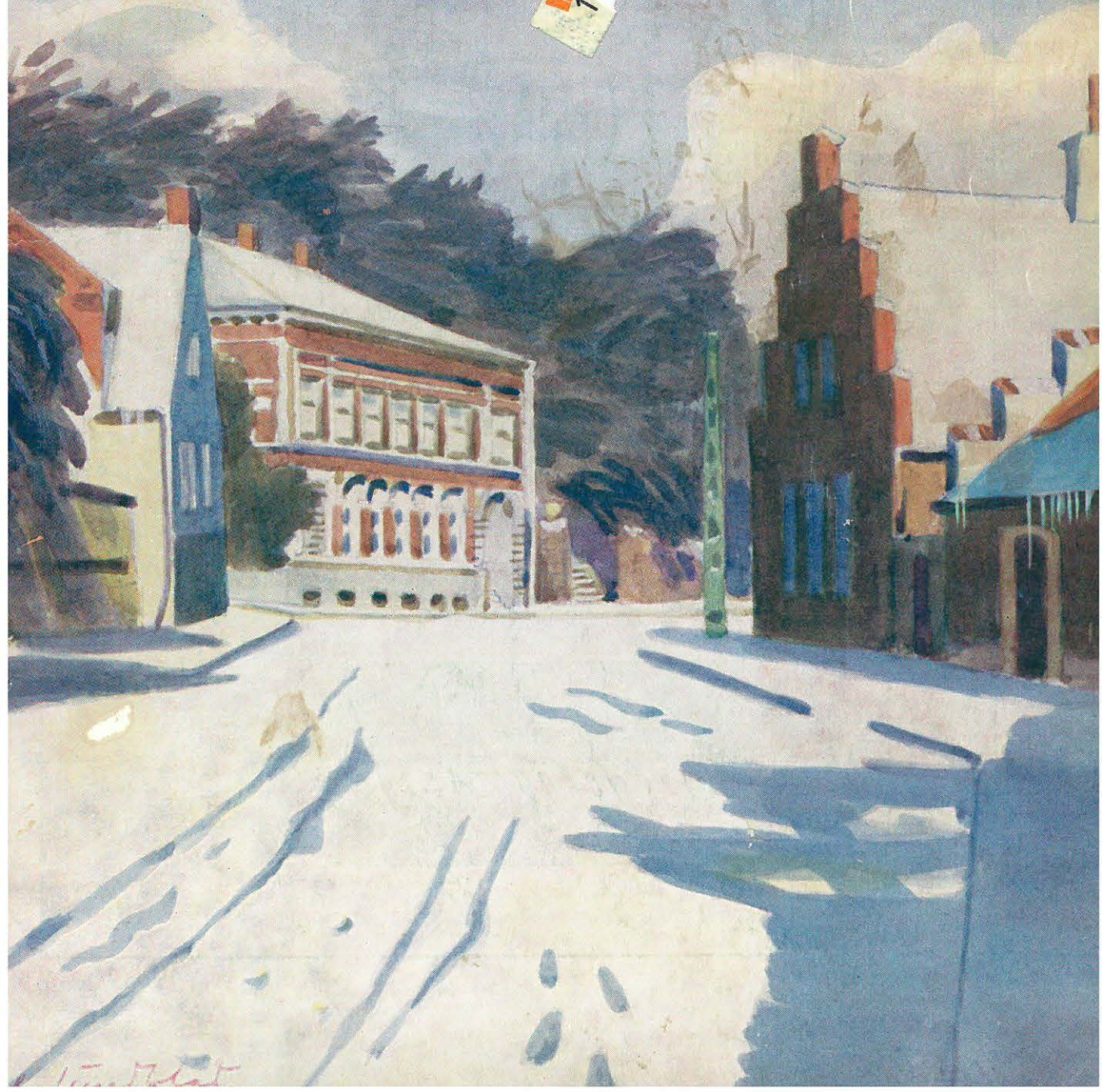

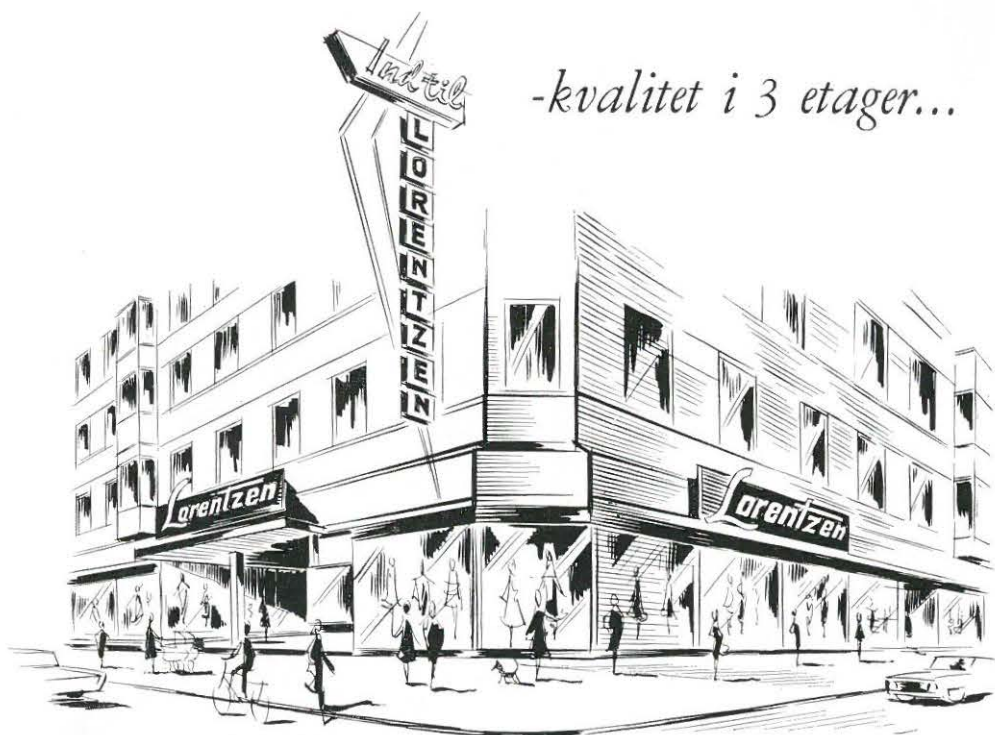
1972

JULI X THY

11.00

Tom Thel

LORENTZEN HAR DET HELE!

STORMAGASIN

I

DAMEBEKLÆDNING

Thisted
Tlf. (07) 92 28 33
(fl. linier)

JUL I THY

1972

42. ÅRGANG

UDGIVET AF E. A. LAURIDSEN OG JØRGEN MILTERSEN, THISTED

Forhandles uden for Thy, Han Herred og Mors af
Danske boghandleres Kommissionsanstalt, Siljanganede 6-8, 2300 København S

JUL I THY 1972

42. ÅRGANG

Indholdsfortegnelse:

<i>Vort Thyland</i> af Chr. P. Fogtmann	3
<i>Vinterformøjelser</i> af Majnar S. Nielsen	4
<i>En buket til Liden Kirsten – og den folkelige hukommelse</i> af Mette Fastrup	7
<i>Skatten ved Ydby Kirke</i> Et sagn, fortalt af C. Brunsgaard	10
<i>Trommeslageren gjorde alarm</i> Tidsbillede fra Thisted, fortalt af C. Brunsgaard	10
<i>Julepynt fra himlen</i> En beretning fra besættelsestiden ved M. E. Kristensen	11
<i>Veteran fra 1864 vågnede op til dåd</i> En episode fra Heltborg, fortalt af Adolf Handrup	13
<i>En ravklump reddede vor jul</i> Barndomsrerindring fra Hanstholmen ved Otto Hede	14
<i>Thy – hvor fortiden taler</i> Det første møde med en betagende landsdel ved Siska	15
<i>Den sidste færg</i> Novelle af Erling Kristensen, bygget over autentisk hændelse i 1792	17
<i>Da en spegepølse blev brugt som pistol</i> Beretning fra Skjoldborg ved C. Brunsgaard	28
<i>Juli i Thy</i> Oplevelser på Agger Badehotel fortalt af Carl Nielsen	31
<i>Fra det gamle album</i>	33
<i>Året, der gik</i>	49
<i>Annoncer</i>	61

Billeder og skriftlige bidrag til »Jul i Thy« bedes sendt til
Jørgen Miltersen, Thisted Dagblad

Forsidetegning af Carl Lundblad: Jernbanegade i Thisted
Til højre præstegården, til venstre Landmandsbankens tidligere bygning,
nu Frøkjær Knudsens forretning

Eftertryk uden aftale ikke tilladt

Thisted Bogtrykkeri

Vort Thyland

Af Chr. P. Fogtmann

Tegning af Harald Borges

Melodi: Der dukker af disen –

De siger dernede, hvor boghveden gror,
at Jylland er barsk i nordvest,
men vi har idyl nok, hvor thyboen bor
bag hegn, der er kæmmet af blæst.
Når vejret er skønt, er det skønnest hos os,
når storme står på, står der gny.
De kalder det barsk,
men det er kun karsk
at bides med vejret i Thy!

Et pindsvin er Thyland, af væsen og form:
Med pigge mod vest og mod nord,
med hovedet dukket for sandflugt og storm
– og blødpelset mave mod fjord.
Af sand har vi bjerge ved storhavets rand
– med udsigt til Island omtrent! –
Men indenfor gror
der roser i flor,
og alting mod solen er vendt.

Det vælder af lys ud fra himlene her,
for synskredsen rundt har vi vand
som solvendte spejle, der sender os nær
det dobbelte lys over land.
Vi hviler kun øjnene, når vi har rusk
og regnvejrer en dag eller tre.
I vejr, der er gråt,
kan thyboen blot
naturgivne solbriller se.

Vor halvø har havn ved atlantiske hav.
Langt ud sejler skuder fra land
og søger til kaj gennem solfaldets rav
fra tvekampen hav imod mand.
Vor halvø har havne mod smilende fjord
for fiske og fragt og plasér.
Fra havn ser man frem,
mod havn ser man hjem,
– så langt mellem moler man ser.

Her er da vort Thyland i solskin og vind,
idyller bag klitvolde gemt,
og thyboer får deres væsen og sind
til havlandets vindharpe stemt.
De er lidt krakilske, men mildnes så let,
beskedne og dog noget kry.
En slægt på et sted,
den vil holde ved –
Så dannes en thybo af Thy.

Vinter- fornøjelser

Af Majnar S. Nielsen

Vinterdage, korte dage, der kæmper sig ud af disede, klamme morgener og efter nogle få timer med halvllys forsvinder ind i bælgmørke nætter.

Vinter med mildhed blæsende fra syd-vest, Azorerne, Afrikas kyst, sol og evig sommer. Dage med regn, ikke heftig som sommerregn kan være det. Nej, stille regn, støvregn, skyer, der synker helt ned mellem husene. Det drypper alle vegne fra. Træerne står mørke i barken af væde.

Galochevejr, paraplyvejr.

Aspargesblege vandrer vi i gaderne, ordner vore ærinder, går mod vor gøremål. Skutter os i fugten og haster af sted. Forretninger ligger dagen igennem badet i tindrende hvidt neonlys. Træder man ind i det, kniber man øjnene sammen for ikke at blændes.

Men pludselig kan vejret skifte. Vinden kommer fra øst, og den sibiriske kulde kommer strygende ind over landet og tager livtag med den blide syd-vesten over hovedet på os. Måske bliver resultatet sne. Uhyre mængder sne, der hvirvler ned og skaber ufremkommelighed.

Husejere og viceværter bander sneen langt væk og mens de bander, flytter de om på snebunkerne og strør salt og grus. Ingen ønsker brækkede eller forstuede lemmer. Folk vækkes af sneskraberes slæben over fortovsfliser, og af kommunens motoriserede snerydningskorps, der med blinkende lanterner buldrer gennem gaderne.

Det gælder byens trafik.

Børn råber hurra mod himlen. Endelig kom sneen. Endelig. Bare den nu må holde.

Kælke findes frem fra pultekamre og lofter, og der sættes kurs mod kælkebakker, hvor der snart er et myldrende liv.

Med svimlende fart går det nedad. Her drejer det sig om at holde fast. Hu-hej som det går. Vinden suser om kinder, der er røde som pigeoner. Det kildrer i maven. Bare turen aldrig fik ende. Men ingen glæde er grænseløs. Turen standser brat, hvor terrænet rettes ud, eller mod et dige eller et hegn.

Og så trasker man opad med kælken slingrende efter sig. Med rebet om skulderen som en pramdrager. Vel kommet op indledes straks en ny tur. Tur efter tur. Og tænk, det er ganske gratis.

Vinteren har skam sine lyksaligheder. . .

☆

For et par vintre siden lavede vi en snemand ude i gården. Vi masede med ham adskillige søndagstimer. Hver gang, han nærmede sig sin fuldendelse, enedes vi om at gøre ham større. Og sikken prægtig snemand, han blev! To meter høj og bred som en bryder. Sneen var ideel, tung og fast, let at få til at hænge sammen. Det var lige på nippet til tøj. Vi tilstræbte den klassiske form for snemænd, men gjorde ham tidssvarende ved at give ham en blå plastikspand på hovedet. Hans øvrige udstyr var øjne af kartofler, mund og tænder af grenstumper, næse af en stor gulerod. Og vi stak en rive under hans ene arm.

Der stod han. Vi kunne se ham fra stuen. Gæster blev ført til vinduet.

– Sel!

Men tøvejret tog magten, og allerede næste formiddag var snemanden en anelse mindre, hans ansigtstræk var forskubbet, og han hældede svagt bagover. Som i H. C. Andersens eventyr: »Tøvejret tog til, Snemanden tog af. Han sagde ikke Noget, han klagede ikke, og det er det rigtige Tegn«!

Dag for dag svandt vores snemand, hældningen bagover blev stedse større, og snart var der kun en grumset klat tilbage af ham.

Livets flygtighed!

Men vi havde haft fornøjelsen med at lave ham, og den var slet ikke at kimse ad.

En anden vinteradspredelse begyndte, mens vi sad og spiste medisterpølse. Familiens otteårige medlem omtalte en veninde, der tilbringer megen af sin vintertid på skøjtehallens is. Hun har drevet det til at kunne lave ottetaller og flere andre figurer. Nu fremsatte den lille hos os kravet om et par skøjter med tilhørende støvler.

– Kunstsøjter, sagde hun oven i købet.

Jeg begyndte at fortælle om dengang, jeg var champion på skøjter. Hvorledes jeg klarede mig med et par af min bedstefars aflagte støvler. Om sommeren hamrede jeg knopper i dem og anvendte dem som fodboldstøvler. Om vinteren fjernede jeg knopperne, og støvlerne var velegnede til at spænde skøjter på.

Men hvad der skete i den grå oldtid interesserede ikke min datter, og i øvrigt har hendes bedstefar ingen støvler, hverken aflagte eller i brug, og om vi i det hele taget troede, at hun ville komme og se fjollet ud mellem de mange kunstsøjteindehavere.

Argumenterne var mange og tunge. – Og hvem vil i vort rige land nægte sit afkom glæden ved skøjteløb? Vi lovede at tænke over sagen. . .

☆

Jul blev det, og et par antagelige skøjter på hvide støvler lå under juletræet.

Da de blev pakket ud, mindedes jeg igen dammen østen for landsbyen, hvor vi med skøjter spændt på det forskelligste fodtøj gled rundt mellem hinanden efter skoletid og så længe, vi kunne se en hånd for os. Nogle havde ingen skøjter, men klarede sig ved at sætte af efter gevaldige tilløb og på jernbeslåede træsko kure langt ud over dammen. På den måde fik de ikke de ringeste ture.

Ved månelys glemte vi spisetiden og kom først hjem, når udsendinge fra landsbyen anmodede os om at standse.

Mine færdigheder på skøjter har næppe været strålende. Men når jeg nu mindedes dem,

var det slet ikke at foragte. Jeg syntes, at jeg endnu kunne mærke tagene i benene. Støde fra skiftevis med venstre og højre skøjtespids, lægge sig elegant til siden i kurverne, krydse benene og støde fra, mens man svingede. Pærellet. Jeg tvivlede ikke på, at jeg stadig beherskede kunsten. Det ville være skægt at prøve. Jeg sagde det til mine tilhørere uden at mene noget bestemt med det.

– Du skulle prøve, sagde min kone.

– Ja, hvorfor ikke – men skøjter – ligefrem sætte sig i stor udgift for en enkelt demonstration!

– Du kan leje dem derude, sagde den lille.

Det kunne jeg.

Prøven blev bestemt til en mandag eftermiddag.

– Da er der bedst plads, blev jeg oplyst om.

Og en ganske almindelig mandag eftermiddag begav jeg mig iført et ikke helt ulasteligt sportsantræk, af sted mod opvisningen.

Ankommet til skøjtehallen stilede jeg direkte mod skranken, hvor man udlejer skøjter. Jeg bad om et par med støvler nummer fireogfyrrer. Man forlangte afgiften erlagt forud. Nu bagefter indser jeg, at der er soleklare grunde til at kræve betalingen ved lejemålets indgåelse.

Jeg udtalte mig sagkyndigt om støvlerne til mine to ledsagere. Og jeg kunne ikke lade være med at drage sammenligning mellem dem og de »sorte spande«, jeg i sin tid brillerede i. Nej, dengang var vi ilde hjulplne. Nu var det anderledes let for børn at dyrke skøjteløb. Og for voksne.

Ude på banen svang en herre sig overlegent fra den ene ende til den anden. Han havde hænderne på ryggen, og han tog lange, bløde tag med benene. Rundt om ham flokkedes børn i mange aldre, hujende og skrigende, som det hører sig til. Af og til forurageredes der ved slikboden. Enkelte forældre stod trygge uden skøjter og nød synet af livet på isen.

Jeg trak i støvlerne og viklede de lange snørebånd mange gange om hver fod.

– Det gælder om, at støvler og skøjter sidder solidt på fødderne, sagde jeg.

– Det gør det sikkert, blev der svaret.

»Du burde købe dig en tyrolerhat« lød det muntert fra højtalerne, da jeg balancerede mig frem til banen. Min selvtillid var endnu usvækket.

Men ak!

Skøjterne ville ikke som jeg. Aboslut ikke. De skred i alle mulige retninger, som gjaldt det en vanvittig krigsdans. Jeg klamrede mig til rækværket og arbejdede mig langsomt frem med de vildt tumlende ben under mig. Meter for meter.

– Se ham der, sagde forbiglidende knægte.

– Har I set noget lignende, råbte andre.

Min kone stod på den sikre side af rækværket og var ved at kvæles i grin.

Men jeg fortsatte ufortrødent trods alle nedvurderende tilråb. Jeg fragtede mig hele banen rundt uden nogen sinde at slippe med hænderne. Da jeg indledte anden runde, gik det en anelse bedre. Nu holdt jeg kun fast med den ene hånd, slap endog helt og vinkede til mine pårørende. Fremgangen fyldte mig med vovmod. Da jeg havde afsluttet anden runde, kastede jeg mig ud i et tåbeligt forsøg. Jeg ville tværs over banen!

Endnu kan jeg føle, hvordan det var, da jeg efter en ufuldendt saltomortale landede på den cementhårde is.

Du alstyrende, hvor det gjorde ondt. Det mærkelige var, at jeg på det nærmeste stod stille, da mine ben forsvandt under mig og søgte det vandrette plan. Jeg greb for mig i det tomme rum, måske skreg jeg? Jeg ved det ikke. Jeg slæbte mig som et stykke anskudt vildt ind til rækværket, og hængende over det stred jeg mig hen til en bænk, hvor jeg bandede og halvt besvimet sank ned.

– Det er længe siden, jeg har moret mig som i dag, sagde min kone på hjemturen.

Ophavet til morskaben humpede af sted ved siden af hende.

Majnar S. Nielsen.

En buket

til Liden Kirsten

- og den folkelige bukommelse

Af journalist METTE FASTRUP

Det kniber at holde græs på den lille plads omkring »Liden Kirsten«s grav ved Vestervig Kirke. De besøgende vil helt hen til den mærkelige, lange sten, de vil røre ved den, nogle sågar op at stå på den.

Brude ofrer på dette sted deres buketter for noget u håndgribeligt – først og fremmest vel for en fremtid i kærlighed. Dernæst for levet liv, repræsenteret ved de to døde under stenen: Liden Kirsten og Prins Buris.

Blæsten synger videre i glamhullerne, når bryllupsklokkerne tier. Havet brummer sin bas i det fjerne.

»Døden, som intet ynker, som end ikke skåner skønhedens blomst og er grusom mod ungdommens vår, her ak!, du staddens stjerne, ugifte kvinde eller klosterets søster, Christina, gav dig jorden til ægte.«

Således lyder den nyeste tolkning af teksten på den sten, der først har dækket »Liden Kir-

sten«s grav på Vestervig kirkegård. Stenen, der kun er lidt slidt, blev fundet indmuret i kirkevæggen ved restaureringen i 1917. Først nu synes stenen at lade sig aflokke den tekst, der sætter folkevisernes og sagnenes »Liden Kirsten« «i det rette historiske relief. Samtidig åbenbares det, at »Liden Kirsten«, hvis navn var Christina Kongsdatter, sandsynligvis ikke har haft nogen erotisk forbindelse med Prins Buris. De har været i slægt, var henholdsvis kusine og fætter til Kong Valdemar, blev en tid opfostret sammen og blev begge offer for politiske rænker, passificeret bag klostermure i Vestervig og Tvis for siden at begraves sammen under en fælles sten uden navne. Det skete formentlig i slutningen af 1100-tallet.

For ni år siden blev fællesgraven i Vestervig åbnet. Specialister på alle involverede felter har stået sammen for at identificeret de to døde, og resultatet er sammenfattet i bogen om »Liden Kirsten og Buris«, et skrift så spændende som nogen detektivroman. De to forfattere, begge københavnske læger, professor Vilh. Møller-Christensen og overlæge H. Gösta Davidsen, satte sig selv på en vanskelig opgave, da de tog fat på at klarlægge noget så flygtigt som menneskelige forhold i en fortid, der lig-

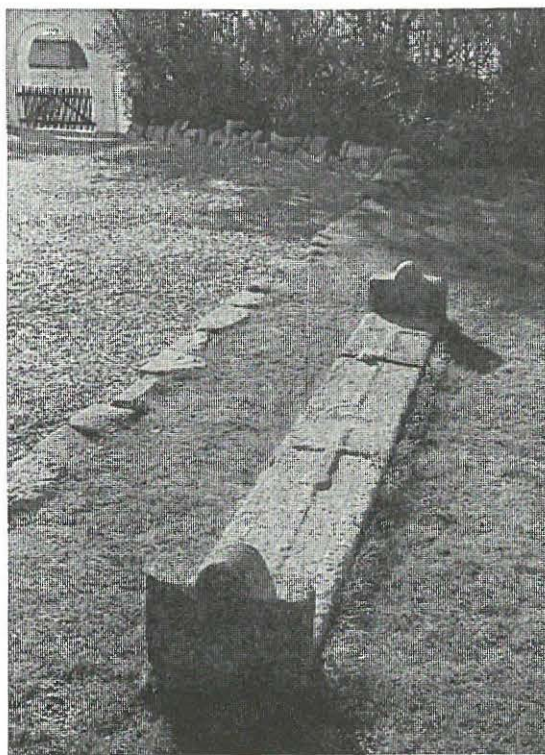
ger omkring otte hundrede år tilbage. De tager i første omgang lægevidenskaben til hjælp. De nøgne knogler har deres at fortælle. Dernæst kommer historiens noget letfærdige beretninger, væsentligt hentet fra Snorre og Saxo, der betragter begivenhederne fra henholdsvis Norge og Danmark og derfor ikke altid ser ens på tingene.

Flere af bogens kapitler borer i de indviklede slægtskabsforhold blandt kongelige i de to lande. Man får et indtryk af tidens idelige magtkampe og af de kompromiser, som magtglade mennesker måtte indgå for magtens skyld, hvilket ofte i realiteten var afgørende for, om man fik lov at beholde hovedet på kroppen.

I denne atmosfære levede Christina Kongsdatter og Prins Buris. Skæbnen var hård på de tider, men samtiden har alligevel fundet behandlingen af de to kongelige personer som et overgreb. Folkeviser og sagn kan tages som de navnløse protest mod umenneskelighed. Det er forståeligt, at der på den baggrund er blevet spundet poetiske tråde omkring de realiteter, som magten ønskede at dølge. Folk har haft sympati med de to døde i den ordløse og for nemt dækkede grav på kirkegårdens usleste plads.

Overleveringen har gjort den døde kvinde ung og attraktiv, hendes gravfælle til den trofaste elsker, hvis kærlighed kun kunne slukkes af døden. En af beretningerne siger, at »Liden Kirsten i sin tid var kongens syster og blev besøvet af dronningens broder Buris, at hun blev pidsket ihjel af kongen, da han fornam, hun var frugtsommelig, og siden begravet her ved Vestervig med sit foster«.

Christina Kongsdatter var som datter af kong Sigurd Jorsalefarer højt anset og respekteret i Norge. Hun blev ifølge bogen ca. 1155 i en alder af 25–30 år gift med den ca. 40-årige Erling Skakke, der ikke mindst takket være sin kones kongelige position, indtog en magtstilling i landet. Erling Skakke satte alt ind på at beholde sin magt, måske netop fordi

*Liden Kirsten huskes –
og der trædes på hendes gravsten
ved Vestervig Kirke*

ægteskabet viste sig at være så ustabil, at Christina måtte forlade landet. Hun rejste til Danmark som gæst hos kong Valdemar, der måtte give hende landindtægter, for at hun kunne underholde sit mandskab.

Om Christina rejste frivilligt, eller hun blev tvunget ud af Norge er uvist. Lidt om den uholdbare situation i hjemmet siger det, at Erling Skakke lod dræbe Christinas søn, Harald, som hun opgives at have fået sammen med Erlings fjende Sigurd Munn, mens Erling var på udenlandsfærd. Snorre nævner Erlings fire frillesønner samt en datter, han havde med Christina, og fortæller yderligere, at »Kristin fo'r bort fra landet med den mand, som hed Grim Rusle. De fo'r ud til Miklegård og var der en tid. De havde nogle børn sammen«.

Det antydes, at Erling Skakke for at stå i et

forsonende lys som den svegne og forladte ægtemand havde udspremt dette rygte om sin kone. Senere hører man om Erling Skakkes bestræbelser for at blive forligt med fjenden Kong Valdemar. Han strækker sig såre vidt, men får tilsyneladende ikke meget ud af sine anstrengelser – udover måske løfte om, at Christinas tilværelse som nonne i Vestervig fortsat skulle omgærdes med hemmelighed.

Islandske annaler opgiver Christinas dødsår til 1178. Er det rigtigt, har hun været lige omkring 50 år gammel, da hun døde. Gravtypen svarer til årstallet, og alderen svarer til forbedningsgraden i kraniets sømme. Kraniets form og knoglernes indbyrdes størrelse viser desuden, at den døde kvinde har haft »ret smukke træk og været af let, harmonisk bygning«.

Anderledes stiller det sig med Prins Buris' udseende. Han har været en lille mand, hvis ansigtsproportioner er prægede af, at såvel overansigt som underansigt er lavt og bredt, næsen bred og øjenhullerne relativt høje. Ansigtet har været uharmonisk og meget lidt flatterende«.

Hvad der har spillet en stor rolle for identifikation af Prins Buris er en ejendommelig, arvelig lidelse i begge knæled, afsløret på de 800-årige knogler.

Efter megen søgen i de historiske kilder, finder de to forfattere frem til en Buris, som var Christina Kongsdatters samtidige, og som kan være begravet sammen med hende. Man standser ved Buris Henriksøn, der var hertug i Sønderjylland.

I mange situationer optræder denne Buris sammen med kong Valdemar, som imidlertid ikke er sikker på, at Buris ville afstå fra fristelsen, hvis der skulle byde sig en chance for at overtage kongemagten. Et forræderi afsløres, og kongen beordrer ifølge Saxo, at Buris som statsfange skulle forvares i fængsel. Dertil kommer gamle noter om, at Buris blev både blindet og berøvet sin manddom. Endnu en kilde nævner, at Buris »blev holdt i fængsel på sin gård Tvis, dog således at han kunne gå

til kirke, hvor han ved bøn sonede ungdommens forseelser. Endelig, tynget af alderdom, omdannede han Tvis med alt sit gods til et kloster«.

Så sent som i det 19. århundrede verserede der på egnen omkring Tvis en mundtlig overlevering om en blind munk, der under klostrets opbygning hver dag gik til byggepladsen, ledet af en lang jernkæde, der var spændt ud mellem nedrammede pæle. Kilderne mener, at Buris Henriksøn var mindst 50 år, da han døde. Det svarer til skeletundersøgelsens resultat. Samme undersøgelse viser en mand med tydelig nedsættelse af knoglernes kalkindhold, store erosioner i underkæben efter tandbylder, udtalte gigtforandringer i knæled og rygsøjle samt forandringerne i begge knæ som følge af en medfødt lidelse.

Desuden ses det på kraniet, at den døde en halv snes år før sin begravelse havde fået tre tænder slået ud i overmunden. Det passer som fod i hose med en historisk beretning om, at Buris Henriksøn under angreb på Arkona i 1166 var blevet ramt i hovedet af en blidesten. Slaget var så voldsomt, at han faldt bevidstløs af hesten.

Romatikken omkring fællesgraven i Vestervig opløser sig i fortidens rå realisme. Stærke ønsker om at glemme et par 800-årige menneskeskæbner omstødets i skønneste samdrægtighed af moderne videnskab og århundredgamle overleveringer. Uden det sidste var den nøgterne bog om de to i »Liden Kirstens grav« næppe blevet til.

Der er en vis tilfredsstillelse i, at urimelige begivenheder trods kongelige anstrengelser ikke har ladet sig dølgge. Magthavere ønskede tavshed om to, der var faldet udenfor systemet. Tavsheden blev i stedet til medfølelse tale og symbolske handlinger mange, mange generationer igennem. Sagn, viser og sidst en videnskabelig bog.

Lad da buketterne på den slidte gravsten i Vestervig være en hyldest også til den folkelige hukommelse.

Mette Fastrup.

Skatten ved Ydby Kirke

Ydby Kirke har to gange været hærget af ildebrand som følge af lynnedslag, og ifølge et gammelt sagn skulle samme skæbne overgå kirken endnu en gang. Men kirkeejerne skulle dog ikke af den grund blive ruinerede ved atter at bygge kirken op, thi i den gamle gravhøj, der ligger på kirkegården, er gemt en skat, som en lindorm bevogter, indtil der bliver brug for midlerne til kirkens genopbygning. Skatten er stor nok til, at der kan bygges en ny kirke for den.

Naturligvis er der i tidens løb flere gange gjort forsøg på at hæve den store skat, men det er altid gået galt. Når skattegraverne var

kommet lidt ned i højen, kom der noget skidteri farende op i ansigtet på dem, så de blev blindede og måtte fortrække med uforrettet sag. —

Et andet sagn fortæller, at der i den nævnte gravhøj sidder en jomfru med en spinderok af pure guld. En gang ville en mand forsøge at grave jomfruen ud, men det skulle han hellere have ladet være med, thi da han havde gravet en stund, sank hans højre hånd lammet ned, og han kunne aldrig mere bruge den. — Siden den tid har ingen turdet grave efter skatte i højen.

C. B.

Trommeslageren gjorde alarm

Brandvæsen og politi i Thisted var for 100 år siden ikke særlig effektivt, men det kunne dog tage sig helt drabeligt ud, når brandkaptain Holm i 1860 averterede:

Præsentation af brand-, nedbrydnings-, rednings- og politicorpsset afholdes den 11. ds. på rådhuset kl. 7 præcis. Om morgenen kl. 7 møder mandskabets tvende roder af sprøjterne og slufferne, kl. 8 møder ligeledes mandskabets tvende roder af nedbrydnings- og redningsafdelingerne samt hele politicorpsset.

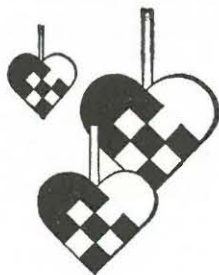
Nedbrydningsmandskabet medbringer økser, hamre, jernstænger og brækjern. Slufferne med fyldte vandtønder bliver ført med ridende mandskab. Samtlige mandskaber bærer skilte på brystet. Kl. 6 morgen vil der i byen blive gjort alarm af brandcorpssets trommeslager. C. B.

*Julepynt faldt ned
fra himlen*

Den grå æske med pynt til juletræet er atter kommet ned fra loftet. Den rummer en samling kulørt stads, der fortæller om højtidsaftener ved det grønne træ i stuen, om ivrige barnehænder, der havde vanskeligt ved at styre saksen, når hjertekurvene skulle klippes, om forberedelse og forventning.

Æsken med julepynt rummer tillige en tidsbeskrivelse med et stænk alvor gemt mellem glimmer og stads. Krigens alvor med forsølv overflade.

En efterårsaften, vistnok i det sidste krigså, stod vi på hjemmets trappesten og lyttede ud i mørket. Luften var fuld af puslende knaslelyde, og højt, højt oppe over skyerne fløj de fremmede maskiner. Vi kendte den duvende syngen fra motorerne og lyttede med en blanding af glæde og gru.

Det, der knitrede og knaslede over vore hoveder, måtte komme deroppe fra flyverne. Hvad det var, kunne vi ikke straks få at vide. Vi måtte jo ikke tænde lys.

Morgenen afslørede mysteriet, der inden da havde voldt megen uro i vore forskræmte barnesind. Jorden var oversået med strimler af sølvpapir, blanke strimler i mange forskellige længder og bredder. Strimlerne var om natten kaset ud fra de engelske maskiner med den hensigt at bringe forstyrrelse på tyskernes radarskærme.

Om de skinnende strimler, der dalede ned i det dugvåde græs, virkelig har været en beskyttelse for mænd og maskiner, er ikke let at

sige. Men det var med en vis ærefrygt, vi den morgen begyndte at samle staniolpapir.

Det fine sølvpapir kunne bruges til så meget. Det kan noget blankt altid, set med barneøjne. Strimlerne skulle samles, inden vi skulle i skole. Nogle var en hel meter lange, fem-seks centimeter brede, med grå karton på bagsiden. Andre var smalle og foret med tyndt papir, som det var let at skille fra staniolen. Og så var der de helt små og lette strimler, der hang på træerne som julepynt.

Vi samlede og samlede. Det var ikke til at lade så meget som en stump af det blanke papir blive liggende i grøften. Naturligvis endte det med, at vi kom for sent i skole.

De mange strimler blev gemt ned i æsken til julepynten.

Det hændte den vinter, at folk udtalte sikker forvisning om, at der ville blive fred inden jul. Når voksne mennesker sagde sådan, måtte det være sandt. Det var derfor med en vis bitterhed, at vi børn det sidste krigsår hentede juleæsken frem, uden at krigen var blevet afsluttet.

Vi genfandt flyvernes staniolstrimler, og naturligvis skulle de udnyttes. Af de bredeste strimler blev der klippet sjove figurer, stjerner og andet, der denne jul og mange følgende kom til at smykke vores juletræ.

Det var samme sidste krigsjul, vi ikke måtte følge jernbanelinien på vor traditionelle vandring efter juletræ. Tyskerne havde et godt øje til denne strækning, som sabotørerne havde vist en vis forkærlighed for. Vi kunne blive mistænkt for at have sprængladninger i lommerne. Denne viden gjorde ikke ekspeditionen til en rar mands granskov mindre spændende, men der kan vel næppe i den forbindelse tales om en følelse af julefred.

Vi gik en lang omvej over markerne for ikke at virke mistænkelige på »herrefolket«s vagtsomme repræsentanter. Selv var de ikke spor modige, når de blev stillet på post ved banen en mørk nat. Rystende kom de fredeligt forbipasserende imøde med ladte geværer. Når de havde forviset sig om, at folk ikke medbragte våben, begyndte soldaterne at fortælle, at det var et væmmeligt sted. Der var så mange partisaner.

Det lille grønne træ blev den jul pyntet med papir, der var faldet ned fra himlen. Blandt kulørte kurve og hvide fredsenge tog den blanke staniol sig smukt ud. De smalle strimler blev det yndigste glimmer. Billeder på krig og fred side om side på juletræet.

Det havde været en let sag at putte de blanke ting i kakkellovnen i forsøg på at slette erindringen om noget, der ikke var ubetinget rart. Havde det mon hjulpet?

Der er realiteter, som ikke kan gå op i luer.

M. E. Kristensen.

Veteranen fra 1864 vågnede op til dåd

*En historie fra Heltborg,
fortalt af
Adolf Handrup*

Mange år, før Thybanen kom i 1882, var der på Thyholm en mand, der en gang om ugen kørte til Thisted. Han blev kaldt Thyhwolmspost. Han havde to kraftige, jyske heste spændt for en stor postvogn. Med visse mellemrum standsede han op ved holdepladser langs landevejen. Ved disse pladser kunne man få bud med til købstaden, og på tilbagevejen havde han pakker og post med.

Det var en efter datidens forhold let måde at få forbindelse med Thisted på, og Thyholm-posten havde altid et stort læs både frem og tilbage. Et af de steder, hvor han holdt ind, var hos blikkenslager Kræn Povlsen, der boede i et hus i Heltborg, hvor nu købmand Nielsen har forretning.

En dag før jul, da Thyholm-posten havde været i Thisted, var hjemturen blevet noget forsinket, og han var ikke kommet langt, før det begyndte at sne. Da han nåede til Heltborg, var der forrygende snestorm. Da var Kræn Povlsen forlængst gået i seng.

Kræn Povlsen vågnede ved, at det bankede på døren flere gange. Han lå og lyttede lidt. Så vækkede han sin kone og sagde:

– Vi må ud for at se, hvad der er los.

Konen tændte et stearinlys og fulgtes med sin mand ud til døren.

– Hvem der? råbte Kræn Poulsen.

Intet svar.

Da der ikke blev svaret efter fornyede tilråb, gik Kræn Povlsen, der var veteran fra 1864, ind for at hente sin sabel. Med den i hånden var han mere dristig.

Så råbte han »i kongens og lovens navn«, og åbnede døren. Han så en mørk skikkelse og huggede til. Skikkelsen sank sammen i sneen.

Kræn Povlsens kone jamrede:

– Du hår slawn en minnesk ihjæl!

Hun bøjede sig ned.

– Herre, Gud, at det sku' ænd så gal.

Da Kræn Povlsen og hans kone skulle til at undersøge, hvem det var gået ud over, så de til deres store overraskelse, at »skikkelsen« var en posttaske. Den ivrige Kræn Povlsen havde hugget remmen over med sin veteran-sabel.

Da var Thyholm-posten forlængst uden for farezonen. Hvordan han kom hjem i det frygtelige vejr, fortæller historien ikke noget om. Postens besværligheder blev glemt, men beretningen om veteranen fra 1864, der vågnede op til dåd, levede videre i Sydthy i generationer.

En ravklump reddede vor jul

*Otto Hede, Frøstrup, mindes en oplevelse fra barndommen
i Kællingdal på Hanstholmen*

Jeg trådte mine barnesko i det lille fiskerleje Hamborg vest for Hansted. Vort hus lå i Kællingdal. Derfra tog far ud på fiskeri for at bjærge føden til kone og børn. Vi var fem søskende i alt.

Den episode, jeg vil fortælle om, går omtrent halvfjerds år tilbage i tiden, men alligevel husker jeg den, som var det i går. Det var i vinteren 1903. Jeg var 5 år gammel.

I lang tid før jul havde vi haft hårdt vejr, at det havde været umuligt for far at komme på fiskeri. Føden var ved at slippe op, og da vi børn talte om julegaver, fik far og mor travlt med at snakke om noget andet. Efterhånden gik det op for os, at der var noget galt.

*»Vi så vor far så grå og tung i blikket,
og mørke skyer over panden lå.
Da standset legen, kun pendulet dikked.
Vi vidste alle, hvad han tænkte på.«*

Dette vers af Skjoldborg er jeg ofte kommet til at mindes, når jeg tænker tilbage på julen 1903. Vi nåede frem til juleaften, uden at det var lykkedes far at komme på havet. Vi måtte nøjes med speget makrel til julemidtdag, og gaver var der ingen af. Det var en trist juleaften, som gjorde et uudsletteligt indtryk på vi børn, og det gik far og mor nær til hjerte, at der kun var sparsom føde til rådighed.

Julemorgen listede far lydløst ud af sengen

og gik til havet. – Han gik på stranden og tænkte nok på os derhjemme. Han håbede på, at havet ville fravryste ham et bytte.

Da faldt hans øjne på en ravklump. Oven i købet en klump så stor, at han var klar over, at den var mange penge værd. Men det var juledag, og han måtte vente med at få den solgt.

Undervejs hjem med ravklumpen i en rygkurv gik han til købmanden. Butikken var lukket, men han kom ind ad bagdøren, og købmanden var hjemme.

– Se her, hvad jeg har fundet, sagde far.

Købmanden tog ravklumpen i sine hænder, vejede den og vurderede.

– Den klump er mange penge værd, men jeg kan ikke sige hvor meget, sagde han. Efter jul skal jeg til Thisted, og så skal jeg tage den med, og du skal få hver en øre, den kan indbringe.

Men købmanden var nok klar over, at far manglede penge nu og sagde:

– Jeg vil give dig 100 kr. med det samme. Så kan vi gøre op siden.

Så fik far sin kurv fyldt op med dejlige varer og kom hjem til os. Vi gjorde store øjne. Der blev glæde i det lille fiskerhjem, for ikke blot kunne vi nu få dejlig julemad. Der var også en lille ting til hver af vi børn.

Så tændte vi juletræ Stefans aften, og far og mor kunne spejle sig i glade barneøjne.

THY-

hvor fortiden taler

Mors har det med at spytte folk fra sig. Sådan føler den fremmede det, når vejbroen ved Sundby er passeret, og man i glideflugt smutter ned ad bakken – over Vildsund. Det kommer så pludseligt. Man er i Thy. Og som de gamle, der drog på landnam, må man sunde sig ved mødet med det nye.

Man går en tur i strandkanten, finder forsteninger, der fortæller om en fortid med vand og land og levende væsener af samme sære udseende, som dem, der i dag boltrer sig i vandkanten. De forstenede søpindsvin, seabedejerne, tynger i lommen. De er for pæne at slippe. De føles tillige som en slags adgangstegn til det nye landskab. Til Thyland.

Det landskab må *prøves*. Man må se mere. Det høje, mærkelige lys registreres som en helt korporlig berøring. Man ranker sig, får lyst til at vokse et par tommer, til at se sig frit omkring. For der er få steder, man kan se sig om så frit som i Thy.

For et øjeblik lader man sig fange ind af et gravkammers evighedsstemning. Bøjer sig under indgangens vældige overliggere, som man bøjer sig for det uundgåelige. Tyst og uendeligt. Lugt af jordens indre.

Kontrasten til den lyse dag udenfor gør det nødvendigt, at man har noget at støtte sig til. Måske til et par af seabedejerne i lommen. En enkelt får lov at blive tilbage i Lundehejs

gravkammer som takkeoffer for en smuk oplevelse.

Et afvekslende og frugtbart landskab. Store gårde og marker, der ikke behøver at tigges om at give afgrøde.

Ved Vestervig nynnner hele to folkeviser sig ind i hinanden og bliver til en improviseret duet om Liden Kirsten og Ebbe Skammelsen. »De to fores ilde ad«.

Ja, det gjorde de. Selv om det ikke var Kirsten og Ebbe, der oprindeligt blev sunget om i denne dramatisk konstaterede strofe. Liden Kirsten ligger i sin grav. »Skammel han bor sig nær i Thy«. Skammelsen står der på et eller andet stykke jordnær mekanik, parkeret tæt ved kirken.

Thy ligger med sin rygrads hvirvelsøjle vendt mod vest – en benet ryg, der kun på de mest udsatte steder må sikres mod havet. Det har vel taget, hvad det vil ha'. Rygraden er ikke brudt endnu.

Her, lige inden for kystlinjen, er det så, man møder det Thyland, der aftvinger den fremmede et stort og befriende gisp. Tænk, at det lille Danmark er så stort! Som barnet sagde, da han hørte en radiokommentar til landets lidenhed:

– Ham i radioen har vist aldrig været i Thy!

Vover man sig ind i dette landskab med lyng, klitter og plantager, kan man gå i halve og hele dage uden at se menneskelig bolig. Hugormen sørger for slangemystik, og man griber sig i på de åbne hedestrækninger at spejle efter ørkenens fata morgana. Får senere at vide, at det virkelig er set.

Fotografen fra det østligere Jylland fik sit livs overraskelse, da han måtte ofre mere end en arbejdsdag på at nå frem til sit mål: de uberørte søer inde i reservatet. Hvem kunne vide, at her var hverken vej eller sti, at man måtte ud af bilen og gå i timer for at nå frem?

Det er på denne barske måde, Thyland koketterer med sine ynder. Længere inde i landet, hvor århundredgammel landbrugsoptimisme – eller stædighed – får folk til at aflokke

sandet ganske pæne afgrøder, er det læhegne, der sætter deres nødvendige, men ikke særlig æstetiske præg. Som stukket i jorden af en skeløjet kæmpe står hegnene og måler et naturligt landskab ud i unaturlige felter. Som »nydere« i et landbrugsland, slår vi blikket ned og resignerer. Det samme gør vi, når opmærksomheden samles om det virvar af ledningsførende pælerækker, der uhindret spadserer ud over den reneste natur. På dette felt har Thyboerne sjusket med deres land.

Storladen landskabelig strengthed, den kolde skulder ved Hanstholm – og en verden i yndefuld miniature. Det sidste møder man i høstmaskinens spor. Hvor kornet stod, gav det ly for en blomsternes lilleverden, som man må helt ned på knæ for at tyde: »Grine-til-middag« så spæd og så rød, »forglem-mig-øj« så lille og så blå.

Barnet står ved en åben bronzealdergrav. Kraniets 3000-årige form lader sig ane, varsomt befriet for muld. De voksne fastslår, at de vist er lige store de to, ham i cowboybukserne og den døde i den lille stensatte grav. Drengen sætter sig på hug og betragter sin jævnaldrende:

– Sikke en sød lille næse, han har haft. Vi ku' godt ha' leget.

Man skal ikke færdes længe i Thy, før det står klart, at en vid og bred naturvidenskabelig viden må til, for at denne landsdel med alle sine former for liv kan tilegnes og nydes. Man må hjem og slå op. I bøger om dyr, planter, insekter, fugle og fisk – fortid og nutid.

Færten af ræv er umiskendelig. Man går et

skridt tilbage og lader endnu engang rovdryglugten rive i næseborene. Og der, på stubmarken, svanser Mikkel afsted med højt hævet hoved og hale. I gemytlig foxtrot fra side til side tager ræven marken på langs uden at ænse det menneskelige publikum.

Humør-ræven har med sin livsglade vals ved højlys dag fået aflad for, at den forhindrer en hel egn i at have sine høns gående frit. Den stikker gennem læhegnet, og et øjeblik efter starter feriefolkenes lille puddel et hyl, der skingrende fortæller om virkelig dødsangst. Så den Mikkel, eller fik den et pust af den farligt fært? Alene det sidste må være et livschock for en mancheklippen skødehund.

Følger man landsdelens halvcirkel mod nord, løber man panden mod de sære formationer, der som øer rejser sig af stenalderhavets bund. Årtusinders landskabs-modellering er her fastholdt, så geologiske forklaringer gøres næsten overflødige. Forundes man så den oplevelse, at tågen har lagt sig på stenaldervandens plads, har man set stenaldermandens Thy. Sid med i stammebåden. Vi sejler over tågehavet til øen derovre mod øst.

Kurs mod Hanherred og Aggersund. Hvide både på Limfjorden til højre for »Vejlevejen«, hvide svaner i reservatets snørklede farvande til venstre. Flokke af græssende kreaturer i fredfyldt præriestemning mod nord, så langt øjet rækker.

Lyset og landskabet. Farver og dufte. Thy.

Der er ingen vej udenom. Man må vende tilbage.

Siska.

Den sidste færge

Af
forfatteren
Erling
Kristensen

Det ligger ikke længere tilbage, end et par slægtleds hukommelse skulle kunne nå, men dog er et drama, der engang var på alles læber, glemmt så grundigt, at det end ikke har været at ane bag glemselens mørke. Tiden har svunget sin store og alt udviskende tavleklud.

Men så findes der nogle få skrevne ord og tal fra dengang, og på mystisk vis skifter mørket til halvgennemsigtige fortoninger. . . Som set gennem en sløret kikkert, der langsomt indstilles for øjne og afstand, fremtoner et synsfelt i fortidsmørket. I helt bogstavelig forstand lynes det dernede. Østen om jorden stiger et forlængst levet morgengry: Det er dagningen til en septemberdag i 1792.

For datiden nok er dæmring som så mange andre, men for den, der ved, hvad det er, den blænder op for, ligger der urovækkende anelser i det dæmringslys, der i skinnende halvkreds stiger over østens dunkelhed, indtil solen viser sin rødhvide kant, og lyset drager sej-

rende vestpå ind over et vågnende fjordlandskab.

Den nye dag hvidter kalken på en lav færgehusgavl og låner lysstænk til fjordbrinkens måger, der strækker vinger og flyver glimtende på fangst lavt over det endnu blåsorte vand.

Det anes i luften og lyset, at dagningen er tidligt på vej – at egnen af en eller anden grund ikke har kunnet sove denne vigende septembernat helt ud. Lærkerne synger usynligt dybt inde i dæmringshimlen. Og i færgekågen, der neden for færgehuset ligger med sin sorte stævn mod stranden, skraber allerede øseskovlen, så skrabene og plaskende fra vandet, der lænses ud, høres skingert over vand og land.

Det er morgenen til det store marked hinsides fjorden. Derovre fra høres stemmer og travle hammerslag. Får og kvæg – samlet til langvejs fra – bræger og brøler mod de egne, mange ikke får lov at gense. Og mens solkug-

len ruller stigende frem over horisontens skygger, mødes dyreløde og hammerslag over den vågnende fjord.

Det tegner til så skøn en dag, og mens lyset stiger, tegner den hvide gavl og fjordstrandens sorte færgeskib sig som blikfang i et frydeligt fortidsbillede. Og helt malerisk gør det idyllen fuldendt, at den, der svinger øseskovlen, er et ungt pigebarn med bare ben under et opkiltet rødt skørt. Sveden glimter pigebarnet på den brune pande, og hver gang hun læner sig frem i et kast, fatter solen varmen om brysterne bag den grove, løshængende særk.

Med den viden, der sparsomt – men truende – siver fra en forlængst bleget skrift, påtvinger det ønske sig, at denne unge skabning fortsat må få lov til at være en skøn detalje i et fortidigt skønmaleri, men den datidige virkelighed har haft andre planer.

Der bliver kaldt på hende, men hun hører ikke – eller hun vil ikke høre. . . Han står deroppe ved den morgenhvide gavl og ser ned mod hendes arbejdende ryg. Han skygger med hånden mod den stikkende sol. Så sætter han de lange transtøvler i gang ned gennem sandet og springer om bord for at hjælpe hende færdig.

Uden ord overgiver hun ham skovlen, og da han igen svinger støvlerne over rælingen, er der endnu intet blevet sagt. Det er knap, de har set på hinanden, men da hun springer fra borde, tager hendes hånd fast mod hans skulder, og det mildner udtrykket i hans vejrbitte ansigt, at hånden bliver liggende på skulderen lidt længere end strengt nødvendigt.

På vej op gennem sandet går hun foran med rappe skridt. Han går og vil sige noget, men hun overhører hans forsøg og fortsætter. Så holder han hende pludselig tilbage. I øjeblikket lader hun som ingenting og trækker ham med, så standser hun opgivende og graver febrilsk i sandet med de nøgne tæer.

Med opgivelse i stemmen forklarer hun, at det ikke nytter ham at plage mere. Sådan en dag kan hun ikke svigte færgen og rende

hjemmefra. Efter det, der hændte her ved sidste års marked, er der ikke én, der vover at afløse hende ved åren.

Han giver hende ret og tilføjer med fortrukket ansigt: – Du er for pæn, Margrethe – sådan en dag med så mange markedsgejle mandfolk er du alt for pæn! Jeg holder det ikke ud. Det er sandt, hvad jeg siger, at jeg ikke har været mig selv, siden jeg sidste år så Ullerupmandens hænder på din bare krop. Og kommer han nu igen – og det gør han. Han skal til marked. Og slesker han igen for at få dig op på godset. Vor Herre bevar os, Margrethe. Han lader sig ikke fortsat nøjes med snak. Sidste år slap jeg med hundehullet, men rører han dig igen, så bliver det mindst Bremerholm.

Hendes tæer graver energisk, mens hun hvisker: – Jeg er så glad, fordi du kan lide mig, og jeg skal nok passe mig selv. Jeg vil hele den udslagne dag holde mig så nær til dig, at ingen skal kunne komme os imellem. Det lover jeg, Hjalmar!

Han ryster på hovedet. – Det er ikke dig, så lidt som det er mig, der bestemmer, hvordan mit sind skal være. Men inderst inde tror jeg dig, Margrethe. Jeg stoler jo på dig. Og for færgens, din fars og vor fremtids skyld vil jeg prøve på at tåle alt. Det er vor eneste udvej.

Hun takker ham med et langt blik og tilføjer: – Vi kunne vel undvære den færge, men det kan far ikke.

Hjalmar ser ned. – Det kan vi heller ikke. Kommer det så vidt, så ofrer jeg hellere min sjæls salighed, end at Ullerupmanden skal få magt over os, som han nu har agt. Du kan tro, Margrethe, at jeg gerne vil styre mig. Det ville jeg også sidste år. Men selv om jeg stoler på dig – bliver jeg somme tider så bange, at jeg er ved at gå til.

Den gamle færgemand er kommet frem ved gavlen, og uden forsøg på at skjule, at han har hørt, hvad der blev talt, siger han med et fast nik: – Du styrer dig nok, Hjalmar. Skal du blive min efterfølger, hvad jeg inder-

ligt håber, så må vi færdes med forsigtighed. Ullerupmanden har klaget til kongen over færgeriet her. Du har fornærmet ham, Hjalmar, i markedsfolkenes påsyn. Han glemmer os det aldrig, og nu har han så fundet på det, at færgen er uforsvarligt bemanded. Min bror og jeg er for gamle, og Margrethe er kun et pigebarn.

Hjalmar taler med en klump i halsen: – Kalder du det fornærmelse at forhindre en fuld mand i at forgribe sig på ens kæreste.

– Sådan kalder han det nu. Klagen over færgeriet er først og fremmest en hævn over dig, der har lagt hånd på ham – og over din kæreste, der ikke vil være ham til føje. Jeg ønsker, at denne dag havde været vel til ende. Men hvad han end finder på, så vær forsigtige. Aldrig noget med bestemt ja eller nej. Kan ikke tiden hjælpe os, er der ingen, der kan. Frem for alt, bitte børn, vær høflige.

Hjalmars brune ansigt under det sorte pandehår får dybe furer. Han vander sig. – Høflige – mod en vellystning, der efterstæber ens kæreste. Det forekommer mig, som opfordrer du helt åbenlyst din datter til indladdenhed.

Den gamle tier . . . Han vender sig og ser mod den blå himmel. – Livet vil lystres, Hjalmar – ja, det vil. – Det vil lystres. Han drager vejret dybt og går nedad mod færgen.

Tilbage står de to unge og kaster sorte slagskygger på færgehusets hvide gavl. Hun rører ved hans hånd og har gråd i mælet: – Du gør synd imod os alle med det sind, men jeg vil med Guds hjælp gøre det let for dig i dag. Hun tager den hånd, hun før så forsigtigt berørte. – Jamen, du har jo mit ord, Hjalmar. Hvad gør det så, om en eller en anden markedslystig fyr – ja, om så selveste herremanden skulle finde på at kildre mig lidt.

Han ler fortvivlet. – Det gør ingenting! Nej, det gør kun det, at jeg ender med at blive gal. Herre Gud, Margrethe, men jeg vil stritte imod. Du kan tro, jeg vil stritte imod – lige meget hvad der sker.

Inden morgensolen endnu synligt har afkortet de skygger, bakkerne strækker ned over markedspladsens dæmring, er man på vej med den sorte færge over det mørkeblå sund. Den grånede færgemand og hans endnu ældre bror trækker den ene tunge åre, Margrethe og Hjalmar den anden. Hen over deres hoveder går snakken mellem markedsoprømte passagerer, der forventningsfuldt retter blikket halvt mod den, de taler med, og halvt mod den østre bredes telte og boder. Så optaget er man, at færgemanden gang på gang må advare mod at stimle sammen og give færgen slagside. Det ler man ad, men der er folk, som trods alt hummer sig og fritter færgemanden om, hvor dybt her egentlig er. Han forklarer, mens han hiver i åren, at her er endda et godt stykke til jorden . . . Plumper man ud, kan man regne med, at man godt kan stå ret op og drikke!

Men glade folk er glemsomme, og Hjalmar springer op og taler folk til rette. Samtidig ser han tilbage mod stranden under den hvide gavl, hvor markedsfolk stimer ned mod færgestedet, og hvor en karrosse med blanke heste og blinkende seletøj svinger frem og standser helt ude i strandkanten. Margrethe, der må skjule øjnene for unge mænd – og ældre med, føler og forstår puffet af Hjalmars albue.

Uden at se op hvisker hun: – Men det gør ingenting, Hjalmar – blot vi holder os nær til hinanden.

Fremmede folk kan ikke holde øjnene fra de to ved åren og hvisker om et smukt par. En med kavaj og bredskygget sort hat bryder ind med blød røst og mener, at hun er uanstændigt klædt, og forresten er det ganske ublufærdigt med et så ungt fruentimmer på en så udsat post: Led os ikke i fristelse, står der. Margrethe husker at have hørt den røst før, og vist nok også de samme ord. I stædig trods smiler hun til Hjalmar og strækker sig i et hivende årtag. Han smiler igen og rører hendes side med albuen. Den bredhattede vil fortsætte i det spor, han så heldigt har betrådt, men jo nærmere man kommer til land, jo højere bræ-

ger fårene ude i forstavn. Folk prater og ler, og han må finde sig i at blive overhørt.

Da han lidt senere skræver over toften for at gå i land, tager han anledning til at støtte hånden mod Margrethes hoved. Først stinder hun sig og smiler til sin sammenbidte sidemand – så gør hun sig pludselig så leddeløs, at hånden på hendes hoved ryger ned, og dens ejermand er ved at snuble.

Mens folk forude tumler for at komme fra borde, minder Hjalmar hende hviskende om, hvor hedt han ønsker, at hun kunne blive herovre, mens man henter ham fra karossen. Det ønsker hun også selv af hele sit hjerte. Men mangler der een ved årene, vil det give anledning til fornyet klage over færgeriet. Det er galt nok, at hendes far og farbror er så gamle, og at hun kun er en pige.

Hjalmar ved det hele og beder om forladelse, fordi han kun gør fortræd med sine bekymringer. Han undskylder sig med, at han har drømt så sært i nat. Han hvisker mod hendes øre: Du er for pæn, Margrethe – alt for pæn til at være færgekarl på en markedsdag.

Så går det tilbage med tom færge og skum for stævnen. Inden man endnu er halvvejs, bliver der brølt til dem om at rubbe sig. Råbet over det stille vand får alle fire til at dukke hovederne, men man retter sig hurtigt og ser spørgende til hverandre. Stemmen, der råbte, var ikke så bøs i mælet, som man ellers kender den. Ordene derinde fra lød som en behagelig spøg. De lytter, mens de ror. Hjalmar hvisker: – Det lover ikke godt, Margrethe. Hun ser ham glad beroligende ind i øjnene. Men han snerrer: – Kanske nyder du at blive gjort kur til? Sådan ser det ud! Hun svarer ikke, men lægger en hånd blødt oven på hans hånd, der knuger om åren, så knoerne hvidner.

Med den stikkende morgensol bagende på de svedige ansigter trækker de de knagende årer, og da stævnen endelig rører sandet under den hvide gavl, står manden til Ullerup forrest i klyngen og tager imod. Han hilser markedsoprømt og har en masse godt at sige om det

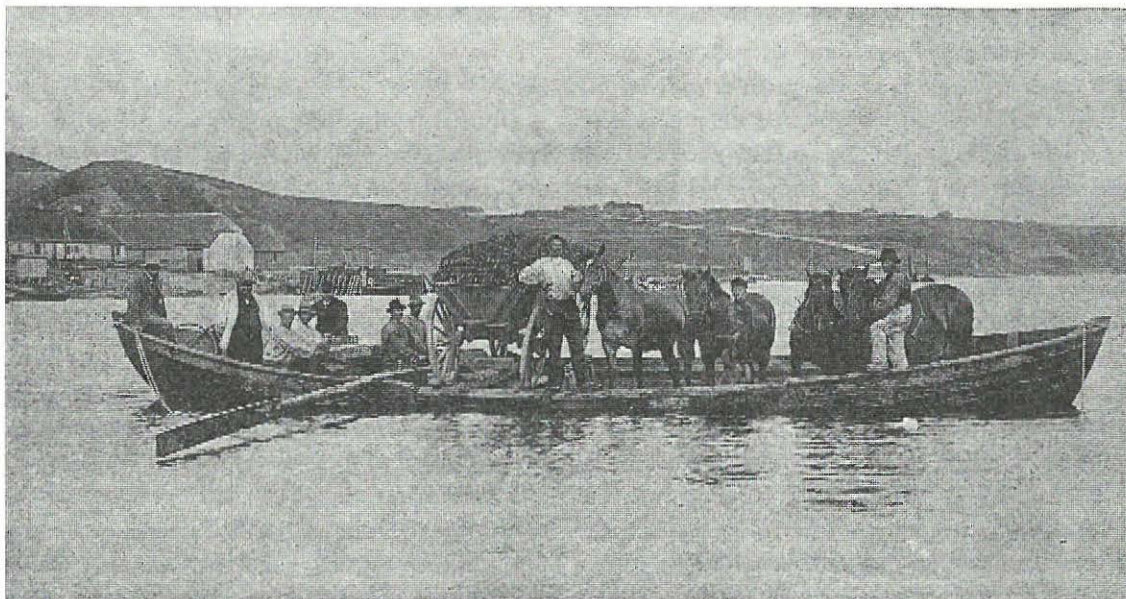
fine vejr. Men man kunne godt have rubbet sig lidt mere. Færgemanden står med kabudsen i hånden og siger vær's'god . . . vær's'god . . . Men ingen vover at gå forbi herremanden, der står helt fremme mod stævnen, mens han glør på Margrethe og klør sig med en finger i øret. Så får han øje på de ventende bag sig og træder til side. Han slår bredt ud med hånden – andre kan vær' så god gå først. Han bliver nødt til at bede om en drik vand deroppe i færgehuset.

Hjalmar vil springe i land, men den brede mand i de skrævende støvler vinker ham af. Det er færgefrøkenens bistand, han ønsker – man kan vel forlange en ordentlig opvarmning. Han trækker sig nogle baglæns skridt op ad stranden og bliver stående.

Margrethe sender faderen et blik, der er blandet af fortvivlelse. Han gengælder det med et opmuntrende nik. Hun tøver endnu og søger hjælp hos Hjalmar, men han tumler fortvivlet med at få en stejlende hest til at springe om bord. Han ser hende ikke. . . Uden at se på nogen tager hun tilløb og springer fra stævnen langt ind på sandet. Folk griner og ser efter hende. Et par unge koner, der hører til på Store Ullerup, fniser – at pigebarnet nok ikke er ked af at servere. Andre er klar over, at Ullerupmanden er lige ved at omkomme af tørst, siden han vil nøjes med færgehusets brakvand. Der brøles af latter, så en flok måger i nærheden forskrækket letter fra det spejlblanke vand.

Hjalmar får den ængstelige hest til at vove springet ind i den tjærestinkende færge, og næppe er dens hove holdt op at dundre i bundbrædderne, før færgen til sidste plads er fyldt med bylter, pakker, brægende får og højtsnakkende mennesker.

Færgefolkene står ved årene parat til at støde fra. Men herremanden lader vente på sig, og Margrethe viser sig ikke. Hjalmar lægger åren og sender færgemanden et tryglende blik, men den gamles hoved ryster et så bestemt nej, at Hjalmar bliver, hvor han er.

Færgen i Vildsund i 1904. Den blev året efter afløst af en dampfærge.

En ung fisker fra nabolaget begriber situationen og vrænger med forstilt venlighed i rosten – at det da vist må kaldes uretfærdigt, Hjalmar kan jo også være tørstig... selv om det er noget plumret vand, man har deroppe...

Hjalmar springer frem. Færgemanden nænner ikke at holde ham tilbage. Hjalmars udtryk er så ubehersket, at folk forskrækkes. En besindig mand advarer de unge mennesker imod dumheder: Ullerupmanden kan komme, og af kvindfolk er der jo ikke en spand fuld, men et helt land fuldt.

Et øjeblik høres kun de ferske klask af knoer, så tumler fiskeren baglæns over toften ned mellem de tøjrede får, der er så forskrækkede, at flere springer ud over lønningen og er ved at hænge sig i strikkerne.

Ejerne skælder ud, men bliver hurtigt bragt til tavshed. Ullerupmanden er kommet frem for gavlen. Der er helt stille, da han forklarer, at det passer ham bedst at vente til næste færge.

Fiskeren, der søger at standse næseblodet med sit trøjærme, ærter med påtaget grin: –

På ham, Hjalmar, tag ham, du er da ingen kryster... I næste nu må fiskeren redde sig i land, det sker i et så uforberedt spring fra færgen, at han styrter bagover og kommer til at ligge med overkroppen ud i fladvandet.

Folk er ved at omkomme i grin. Markedshumøret har fået en stor tak opad. Og en morlil, der er blå i ansigte af lystighed, omfavner Hjalmar og klapper ham på kinden. Han støder hende fra sig, og med latteren stønnende over hovederne roes der, så sveden drypper færgefolkene fra hagerne.

Ind imellem er Hjalmar ene mand ved at tage magten fra de to andre. Folk morer sig over hans iver, og inden stævnen endnu har rørt sandet ud for den menneskemyldrende markedsplads, skælder han ud over, at folk ikke kommer hurtigt nok fra borde.

Mange stødes af hans bistre tone og giver ondt af sig til færgemanden, mens man skyn-der sig at nå uden for Hjalmars rækkevidde. Men da færgen roer hjemover med knagende åretolde og skum for boven, er enkelte blevet så grebet af spillets ramme spænding, at man

ikke kan rive sig løs. Hviskende følger man færgen og stirrer over mod færgehusets gavl, der nu er så solhvid, at den blænder øjnene.

Men udløsningen udebliver. Da færgen igen nærmer sig, lastet til lønningen med dyr og mennesker, står Ullerupmanden bred og uanfægtet i forstavnen, mens den våde fisker holder sig tæt bag hans ryg. Der er igen fire ved årerne, men det er ikke Margrethe og Hjalmar, der trækker sammen. Hun har byttet plads med den gamle farbroder.

Indtil sidst på eftermiddagen har den gamle færgeskæg været i ilsom fart frem og tilbage over det solglitrende vand. Nu ligger den med årerne inde og stævnen mod østbreddens sand. Færgefolkene puster ud efter anstrengelserne. De to gamle sidder tæt sammen på toften. Hjalmar og Margrethe har derimod anbragt sig længst muligt fra hinanden. Hun agter med de bare ben hængende uden bords over det spejlende vand. Han har forude vendt hende og færgen ryggen, og uden bevidst at opfatte noget sidder han og stirrer ind mod markedspladsens tummel og støv.

Unge mennesker, der er blevet markeds-kærestere, driver hedt omslyngende forbi i udkantten af markedsmylderet. Andre går tur to og to og bliver langs stranden borte i solflimmeret bag fjordens bugter og brinker.

Aldrig har nogen oplevet et så strålende markedsvejr, og aldrig har liv og overgiven lystighed skingret så lydt i det himmelvide landskab. De to gamle færgemænd kan ikke, trods alt hvad der er hændt, lade være med at udtrykke taknemlighed for vejret, der i dag har gjort arbejdet overkommeligt. De gentager og gentager – søger begge at få ordene til at live lidt op i tavsheden, men det er kun det ydre solskin, der får deres vejrbrunede ansigter til at lyse. Stadig søger øjnene Margrethe, der som billedet på fortvivlet trods sidder og klemmer vædske ud af de vabler, åren har trykket i hendes hænder. Der er ingen rigtig mening i

noget – tyngende sind og den lyse dag. Trods alle forsøg på det modsatte sidder man og ruger.

Ude over vandet galper mågerne – inde i land koger luften af latter og spil. Færgemanden prøver igen at sige noget om, hvor god en gave det skønne vejr er. Han mindes sin ungdom – da var der nok også fint vejr – af og til. . . Ja, og vil man ikke være utaknemlig, så holdt det gode vejr sig vel lige til sidste års marked. Han afbryder sig selv – vil ikke tænke på det, og i en lys tone minder han de unge om, at det nu er ved tiden, hvis de skal nå at få set lidt på al stadsen derinde.

Ingen svarer, men Margrethe er sprunget op og glatter sit røde skørt. Så ler hun en latter, der nærmer sig til gråd, og springer forbi Hjalmar ned på den eftermiddagshvide strand. Her står hun et øjeblik og vil sige noget, men Hjalmar har drejet ryggen til, og mens han ånder hørligt, skærer han med tænderne et tangstrå til hakkelse.

Færgemanden sidder og ser sin datter forsvinde i menneskemylderet. Han spørger Hjalmar, om det nu også er klogt, som han bærer sig ad – Margrethe er jo god nok, det ved han da. . . Hjalmar snerrer, at han ved ingenting. . . om nogeting. . .

Den gamle spørger sukkende om, hvorfor man da ikke kan være mennesker – hvorfor man da ikke engang har et ord til hinanden – sådan en skøn dag. . . Hjalmar slår hånden i stævnen og gisper: – Ord er ingenting – det eneste, der dur, er at slå en eller anden ihjel – se blod. . . Men han vil ikke forløbe sig – han har kun en udvej – at være pjok.

Færgemanden tænker sig om. – Slå ihjel – ja, såmænd. . . Sådan burde man ikke svare dig, Hjalmar, men man har jo også været ung engang. Og selv om du nu opfører dig barnligt. . . Han afbrydes af Margrethe, der kommer løbende og springer om bord. Han vender sig mod land, hvor fiskeren er standset og skråler op om, at man nu tydeligvis ikke er *fin* nok til færgetøsen. Engang var det anderledes

– gu' var det så. Hun har nok til morgen fået smag for herremandskys. Han lader, som om han er drukken, men glemmer ind imellem at blive i rollen. Han skråler op og ser sig om mellem de nysgerrige, der hastigt stimler sammen om ham. . . Han så selv med disse sine egne øjne, og færgeshusets høns kan bevidne. . . Han griner og gestikulerer. – En fin mand hjalp til morgen Færgesgrethe at strø korn til færgeshusets fjerkræ. De kommer nok til at lægge guldæg, de høns. Han bedyrer, at det er lige så sandt, som at Hjalmar, det fæ, sidder der og ser storsnudet ud. . . Hun og den fornemme herre gik med hinanden under armen og smiskede – pylle, pylle.

Han vender sig mod tilhørerne: – Der var sgu hedt der – bag ved kålhaven, kan I tro. Men jeg er da ligeglad, jeg sladrer ikke. Det gør hønsene sikkert heller ikke. Men han – hundehuls-kandidaten – kan bare spørge kærresten, og rykker hun ikke straks ud med sproget, så vent bare og se – noget vil vise sig. Vent bare, bitte Hjalmar, din tid skal nok komme...

En halvfuld karl griner ham ind i ansigtet og forklarer folk, og der hører man den vragede bejlers forpinte røst. Der bliver skoggerleet. Fiskeren skråler mod Hjalmar: – Der er andre end mig, der har til dig i en god mening. Noget vil vise sig, bitte Hjalmar, noget du ikke skal vente på i ni måneder. Han truer med knyttet hånd: – Men nu går jeg. . . Skuffede står folk tilbage og mønstrer Hjalmar og pigen i det røde skørt.

Færgemanden roser Hjalmar, fordi han har holdt sig kold. Hjalmar vender ham ryggen og snerre med fortvivelse i stemmen: – Vi skal jo være *høflige*. . . aldrig noget bestemt ja eller nej.

Den gamle sukker: – Ved du nogen anden udvej? Men bare du ikke allerede har været for hård ved ham. Det er jo ikke blot herremænd, der aldrig glemmer at hade dem, man han gjort uret. Han fortsætter vendt mod Margrethe: – Men nu går det ikke længere, bitte børn. I må forklare jer for hinanden. Sig Hjal-

mar, hvad der er at sige, Margrethe, det er din pligt.

Hun skjuler ansigtet i hænderne. – Det er sagt, men han stødte mig fra åren, som var jeg et usselt kryb. Han spyttede på mig. Alle spytter. . . Hun river hænderne fra ansigtet. – Jeg holder det ikke ud. Jeg spytter igen!

Hjalmar ler en støjende latter. – Du spytter! Du, der hørte på det før uden et ord til dit forsvar. Ikke et ord havde du at sige ham og alle de, der stod og grinte.

Hun springer frem med tårer blinkende i øjenvipperne. – Og du heller ikke, og det er dig, jeg har givet mit ord. . . Hun vender sig hastig og stirrer mod land, hvor folk strømmer til, som gjaldt det at storme færgen.

Trods færgemandens højlydte protest smider man får, sække og bylter indenbords og springer selv bagefter. Snart er færgen et forvirret hulter til bulter. Færgemanden spørger: – I Herrens navn – hvad det her skal betyde. Solen er højt på himlen, og vejret er så strålende som ingen sinde. Han påkalder fornuften, men folk lader sig intet sige. Der er blevet råbt derinde, at det er den *sidste* færgen, og nu vil man hjem.

Færgemanden står i stævnen og værger for sit fartøj, men alle har hørt råbende derinde og lader sig ikke afvise. En mere besindig søger at forklare ham, at det er rigtigt nok: Først var det blevet hvisket – sådan fra mand til mand, og siden blev det råbt, så ingen kunne tage fejl.

Mens folk kravler om bord, synker færgen tomme for tomme. Her er ædru og fulde folk imellem hverandre, men alle lige markedsoprømte og lige opsatte på at få årene ud, så man kunne komme til sejls: Færgemanden skal man ikke bryde sig om, det har man sagt derinde. Med årene er han blevet så bange for vand, at han knap tør sejle med halv last. Med den forsigtighed bliver det morgen to gange, inden de sidste kommer over. De, der har sikret sig plads, skælder ud på færgemanden, fordi han ikke holder andre tilbage. Færgen bliver jo overlastet. Han råber, at den er over-

lastet og det på en måde, så der ikke engang kan øses. Folk må kunne begribe, at der her stikker noget under. . . Men ingen vil begribe. Man vil hjem.

Han afbrydes af et skingrende: – Sejler vi så! Der bliver ingen tid til svar. En mand med ti sække på sin vogn kører frem for stævnen med hilsen fra manden til Store Ullerup, at de her ti sække sæderug skal over nu. Vognen har ventet længe derovre.

De mere tænksomme om bord skæver til de mange sække, men kun et par gamle samler deres bylter og kravler i land. Andre gør sig nævenyttige ved hurtigt at lange Ullerups sække indenbord for selv at springe bagefter.

Færgemanden beder Herren bevare sig og siger, mens han peger mod den lave lønning, at man kun har det stille vejr at takke for, at færgen ikke allerede er sunket. De, der går ud med den her last, har bestemt set morgensolen for sidste gang. Han trygler folk om at gå i land og tage mindst halvdelen af godset med sig. Man *må* da ikke ligge og drukne hverandre i det skønne vejr.

Man skoggerler. Stemmen fra før skingrer: – Sejler vi så!

Færgemanden siger nej og prøver igen at forklare, at det er galmandsværk, men afbrydes af tilråb og latter. Pludselig forstummer enhver lyd, mens folk dukker sig. Lige foran stævnen står manden til Store Ullerup med et ærtende grin på ansigtet og hånden lyttende bag øret. Han smiser: – Hvad er det, man hører, nægter han at sejle. . . med min rug? Er han ikke søstærk, færgemanden?

Den gamle forklarer med huen i hånden, at færgen aldrig har været budt en lignende last. Ullerupmanden råber til folk, om man er tilfreds med, som færgeriet drives her?

Mange råber nej. Andre dukker sig. Et par, der har hørt færgemandens sidste ord, lister i land. De bliver fulgt af nok et par stykker – og andres latter. . . Når herremanden tør betro færgen sit korn, så. . .

Ullerupmanden overdøver med blød og ge-

mytlig røst og ser først mod Margrethe, så mod Hjalmar. Så forklarer han folk, at nu, man har færgemandens ord for, at han ikke *vil* sejle, har man chancen for at få færgeriet i en anden gænge. Han foreslår, at man straks enes om en klage, hvor alle, der som han føler sig skidt behandlet, kan få sit navn under.

Færgemanden be'r om at måtte snakke med sine folk. Her har han lagt sine kræfter. Her har hans far færgen før han. Det er ingen spøg at skulle beslutte sig.

Herremanden forsikrer, at han heller ikke ser noget morsomt i situationen. Tiden går, og han har karl, vogn og heste ventende på den anden side. Han trækker et papir op af lommen og anbefaler folk at stige i land for at skrive under.

Men nu dukker den ene sig bag den anden og vil ikke risikere den plads, man har sikret sig. Herremanden venter med papiret i hånden, men der sker ikke noget. Han bliver usikker og siger, at det selvfølgelig er frivilligt: Også for færgemanden og hans folk, om de vil sejle. Ingen skal bagefter kunne komme og sige, at der lægges pres på nogen. Han søger at fange Margrethes øjne. Han rømmer sig højlydt, men hun står med sænket hoved og ser ikke op.

Herremanden entrer om bord og hvisker færgemanden noget i øret. Han gentager, og de nærmeststående hører Margrethes navn og aner sammenhængen. Men den gamle siger *nej*, han må tale med de andre, så ske hvad der vil. Inden herremanden endnu er sprunget i land, går færgemanden agter at vinker sine folk til sig.

Han forklarer dem noget, ser længe på Margrethe, ser på Hjalmar og vender sig til sin bror. Alle nikker de med lukkede ansigter og går frem til deres pladser. Færgemanden sender fra åren et bønligt blik ind til herremanden og tøver. . . Så sætter han kabudsen på sit hvide hoved og siger: – I Guds navn, så sejler vi.

Der bliver leet overgivent og lystigt om-

kring ham. Inde i land motiverer fiskerens vrøvlende røst et leve for manden til Store Ullerup. Han ordnede ligegodt færgemandens stædighed.

Færgemanden sukker: – Ja, her går vi nu ud med tre og tyve mennesker, seks og tredive tønder rug, bylter, pakker, småkræ og atten får.

De, der har hørt sukket, henviser til det helt stille vejr: Fjorden blank som et spejl – ikke en krusning. Færgemanden nikker: – Det er ikke Vorherres skyld, hvis der skal ske en ulykke – og det skal der vel – sådan er man jo sindet. Man ler godmodigt, at færgemanden er blevet gammel på det sidste. Han giver dem ret og tilføjer: – Men I kan endnu redde jer. Han hæver røsten: – Er der da slet ingen, der vil i land? Endnu tøver han, men ingen vil være kryster.

I stedet istemmer man med kry røst visen om »Den sidste færge«. Mens stævnen glider fra stranden, hvisker færgemanden til sin datter om at sætte sig over til Hjalmar. . . der er hendes plads, der roer hun bedst. Hun ser ubeslutsomt på ham, så dukker hun sig og bliver, hvor hun er.

Mens årene begynder vandringen frem og tilbage i det aftenblanke vand, skingrer stemmerne om bord højere og højere. Flere og flere minder sig selv og hverandre om – at det da er helt stille vejr, mens man lader, som om man ikke ser, at selv færgens mindste bevægelse får vandet til at liste ind over lønningens tjærede træ.

Mange spørger samtidig om, hvor hurtigt man kan regne med at være ovre. Det er jo godt vejr, og færgen må glide let. Færgemanden svarer ikke, men bønfaller folk om endelig at fordele sig, så selv den mindste slagside kan undgås. Men man må flytte sig forsigtigt – endelig forsigtigt. En vittig sjæl tager kegler på at spørge, om det måske også gi'r slagside, hvis man flytter sin skrå over i den anden kind.

En anden begynder med hiksede røst at

undre sig over, at Ullerupmanden ikke selv skulle med. Hvor blev han egentlig af? Det var sært pludselig, han blev væk. Men er han bange for at sejle, er det da en mærkelig stilling at opmuntre andre til det. Ingen svarer, men man morer sig inderligt over ham, der kan tro så tumbet om herremanden. Nej, skal man lægge ansvaret på nogen, kommer færgemanden til at tage det på sig.

En lystig mand råber, at man da må være fulde alle tilhobe – ansvar – i det her vejr. Vandet er jo så blankt, at man kan gå på det. Han tilbyder at prøve, men bliver holdt tilbage.

Færgefolkene roer, så øjnene står dem stive i ansigterne, men årene drages så blødt, at færgen glider støt, som står man på et stuegulv. Alligevel skulper vandet ind over lønningen. Folk vender ansigtet mod hinanden for ikke at se, men vandlyden lader sig ikke overhøre, og for hvert plask, der strømmer ind, holder man sig fastere i sig selv og i hinanden. Man pjatter og morer sig over ingenting, og selv mutte naturer bliver oprømte og snakkesalige.

Vandet viser sig nu over bundbrædderne. Forude kalder ængstelige får på lam, de inde i land har måttet forlade. Der snakkes og synges vovede viser. En spørgende stemme skærer igennem og vil vide, om man da ikke kan vende om. Færgemanden råber *nej!* Stemmen mener, at det bestemmer man da selv.

Færgemanden svarer, at man ikke bestemmer ret meget. Ikke engang om man vil vove livet i andres ærinde. Han råber, mens han stønner ved åren: – Så mange, vi er, og som I har smidt jeres sække og sager over hele færgen, kan der ikke øses. Hvem har bestemt det? Vi bestemmer ingenting. . . Men vil vi levende i land, er det ved tiden, vi letter os for alle de sække og sager. De skal overbord! Hører I, folkens: Det, der tynger os ned, skal overbord!

Stemmerne har længe ligget i det høje leje, nu ligefrem kvidrer man, at færgemanden må

have mistet sin smule forstand: Korn og sager over bord: Aldrig – alting er dyrt. Man har købt i dyre domme. Nej, men færgefolkene må trække bedre på årerne. Nu ser man, at Ullerupmanden har ret. De to er for gamle, og det duer ikke med et fruentimmer ved årerne.

En slår det hen med pjat. – Pigebarnet ligger ellers godt til, og hun ser godt ud – pynter egentlig hele foretagendet. Han står og ser på hendes bare ben og knæene, der kommer til syne, når hun strækker kroppen i de lange tag.

Nogen synger med stemmer, der knækker over, andre fortæller sjolfe historier, som ingen hører. Der grines og bandes, så pjattet står som en usynlig sky over færgen.

Færgemanden forlanger fårene løst og kornsækkene kastet over bord. Man vender ham ryggen og snakker. Stemmen fra før vil have færgen vendt – endnu er man jo ikke halvvejs. Han vil i land. Alle overbegriper hans ængstelse. Færgemanden trygler folk om i det mindste at løse de uskyldige får. Ingen foretager sig noget. I stedet kaster man sig ind i en forbitret diskussion om, hvor langt man er kommet. Nogen gi'r den rædde røst ret: Man er ikke halvvejs. Andre påstår, at man er langt over. Diskussionen stiger i heftighed. Man er ved at spytte på hverandre. Gammelt nag graves frem og kvæler markedshumøret. Gang på gang råber færgemanden til folk om at stå stille, og imens knager årerne, og den lave færge glider frem over et vand så aftenblankt, at det til mindste detalje spejler færgen og hele dens ophidsede menneskelast.

Midt i larmen rejser Margrethe sig og smutter over til Hjalmar's åre. Han ser på hende og nikker. Den gamle farbror, der er så træt, at han knap kan se ud af øjnene, forstår og kravler over til færgemanden.

Det lille intermezzo lægger en dæmper på uenigheden. Een råber, om der da virkelig er fare på færde. Færgemanden kan ikke få vejret. Hjalmar svarer i hans sted, at nu gælder det livet. Man finder ud af, at det nok hjælper

på hans humør, at pigebarnet skiftede plads. Men derfor skal han ikke være næsvis.

Hjalmar råber, at kornsækkene skal ud nu. Fårene skal ud! Man skræler til færgemanden om at få den knægt til at holde sin mund. De sager, man har, har man købt og betalt.

Der er uro. Færgen tager vand ind, så det høres fra for til agter. Man skriger, at der skal øses. Færgemanden råber *nej*. Det lader sig ikke gøre. Det er lasten, der skal ud! Han trygler folk om at komme til fornuft. Der er ikke minutters betænkningstid.

Da råber en, at de øverste kornsække jo er Ullerups, og han er ikke med. . . Han råber igen: – Det er Ullerups, der ligger øverst. Endnu betænker man sig. Uvilkårligt ser man sig tilbage til den østre bred – og een begynder forsigtigt at trække i en af Store Ullerups sække. En anden giver en hånd med, og da den første sæk er forsvundet under vandspejlet, er alle villige.

Man ler og brøler: – Ud med hans skidt! Færgemanden råber, at man må passe på – man redder sig ikke ved at give færgen slagside. Han anråber i Guds navn, men hans ord når ikke gennem lystigheden. Sæk efter sæk plumper ud, og hvert plump får vandet til at skvulpe ind.

En mand med en dreng ved hånden slipper barnet og kaster sig over sækkestabelen. Han skriger, at der ikke er flere Ullerupsække. Det er hans den her. En anden råber: – Ja, og de der er mine. Andre værger for deres. De, der har smidt sække ud, retter sig og ser, at de var ved at gå for vidt. Og i den eneste stille stund, siden færgen gik ud, rejser færgemanden sig og siger, at vil man levende i land, så er der ikke noget mit eller dit – *alt* skal over bord.

Man står med ørkesløst hængende arme og føler vandet stige om benene – men kun et par stykker har sin til at ofre, hvad de har købt. . . Færgemanden og hans bror bakser med de tunge sække og smider ud. Hjalmar og Margrethe følger deres eksempel. En mand holder tilbage i den sæk, de slæber mod rælingen. . .

det er hans – hans eneste tønde sæderug. Hjalmar slipper med den ene hånd og slår ham i ansigtet, så han dejser. Sækken plumper ud. Færgemanden råber om at løse fårene – så synker han sammen og kan ikke mere. Margrethe vil hjælpe ham, men han vinker hende af og hvisker, at hun må se at holde sig fast ved en åre.

Færgen slingrer. Der bliver så stille, at man kun hører fårenes brægen og det skvulpende vand. Een giver sig til at le højt og skingrende. Hjalmar søger at få færgemanden med hen til den åre, Margrethe har løftet ud af toldene. Så begynder færgen at synke. Ret op og ned står man målløse og hører den hvæsende lyd af indestængt luft, der vil ud og op. Den al-

lersidste lyd er færgemandens: I Guds navn. ... Måske har en og anden i disse sidste synkende sekunder stået og set solens luerøde kant bygge bro over det blanke sund. Måske har man helt vanemæssigt sagt til sig selv, at det tegner til smukt vejr – også i morgen. ... måske?

Ingen ved noget: Af de tre og tyve mennesker reddede kun tre sig i land.

Hvem var de tre? Der er dunkelt der bagude i tiden, men måske er det et fingerpeg, at der i stedets senere historie forekommer mange Margrether, og at navnet Hjalmar heller ikke er ukendt. Men her mørkner billedet, og man må dulme uvishedens nagen med den lægedom, et *måske* er – eller kan være.

TIL DE RASTLØSE

*Bered dig, alt for travle sind,
og luk de stille stjerner ind,
thi alt skal blive den forladt,
der søger til den dybe nat,*

*og slipper døgnet af sin hånd
og løser alle usle bånd
og standser rastløshedens fjed
og er kun fuglefløjt og fred.*

Aage Berntsen (1885–1952)

Uddrag af digtet »Aften«

Da en spegepølse blev brugt som pistol

Minder om røverstuen i Skjoldborg ved C. Brunsgaard

Mon børnene i Sønder Skjoldborg og Møgelvang i dag kender »Røveristow«? Det gør de vist ikke, for der findes simpelthen ikke mere, som minder om røverstuen i Vejbæk. I min barndom omkring århundredskiftet så her noget anderledes ud, end der nu gør. Bækken, der løber under landevejen, og som på en strækning danner skel mellem Skjoldborg og Møgelvang, var dengang betydeligt mere vandrig, og ved den tilbragte vi børn om sommeren mange timer. Vi drak af bækkens klare vand, vi vadede i den og fangede hundestejler, undertiden også en ørred, som stod under brinken. Bækken løb under landevejen gennem en stenkiste, i hvilken vi børn kravlede ind for at høre, hvordan det gungrede, når en hestevogn kørte over broen.

Det, vi kaldte Røveristow, lå ca. 400 meter øst for landevejen. Her fandtes midt i vandløbet nogle store granitsten, af hvilke én var rejst på enden, så den i nogen grad lignede en milepæl. En gangsti førte her over bækken, og man trådte altså på stenene, når man skulle over. Her legede vi tit, når vi var nede i engen øst for landevejen for at plukke kabbelejer, som her voksede i massevis.

Navnet Røveristow skriver sig fra gamle historier om, at her en gang har været en hule, hvor nogle røvere, der overfaldt vejfarende folk, havde tilholdssted.

Vi havde hørt de gamle fortælle et og andet

om noget røverpak, der skulle have holdt til her engang, og det havde vi vævet videre på. Der har mig bekendt aldrig foreligget noget konkret om Vejbækroverne. Det er umuligt at udrede, hvad der er kendsgerninger, og hvad der er digt og fantasi.

☆

At røvere har haft et tilholdssted her, er ikke usandsynligt, men det ligger i så fald langt tilbage, vel flere hundrede år.

Det kan have været nogle af omegnens folk, der havde et bierhverv som røvere på mørke aftener. Har de haft en hule, må den have været i brinkerne på en af engens sider. Stedet her kan vel siges at have været velegnet til røverhåndteringen. Hestevognene var nødt til at køre langsomt, hvad enten de kørte den ene eller den anden vej, thi der var bakker til begge sider. Og egnen har i ældre tid været noget øde. Store dele af Møgelvang samt Sønder og Vester Skjoldborg lå indtil for 150–200 år siden endnu hen som hede. Da jeg i 1905 og 1906 tjente i Grøngaard, blev gårdens jorder fra landevejen syd for Vejbæk vest på til det vestlige Skjoldborg endnu kaldt »æ hie«. Det var hedeskifter, der blev udstykket for vel ca. 150 år siden.

Dalen mellem Skjoldborg og Møgelvang hedder altså Vejbæk. Bakkerne på begge sider er henholdsvis Sønder Vejbæk og Naer Vejbæk. Efter den seneste regulering af landevejen er

der for resten ikke meget tilbage af hverken dalen eller bakkerne.

Landevejen er først i nyere tid kommet til at løbe, hvor den nu findes. Vejen har ligget længere mod øst, og de sten, der lå i bækken, og som vi kaldte »Røveristow«, var uden tvivl rester af en fordums stenkiste, en bro over bækken. I terrænet kan endnu ses spor, der tyder på, at her i fordums tid har været en færdselsåre. Der var nok ret stejle bakker på begge sider, hvad der naturligvis var en fordel for røverne. Da der blev bygget en ny vej længere mod vest, forfaldt den gamle bro, og dens sten blev liggende i vandløbet. Nu er de borte. De blev fjernet ved den sidste regulering af landevejen og anvendt til den nye bro over bækken.

I den nulevende slægt verserer vel ingen historier om røverstuen i Vejebak. Bækken er blevet lille og er så tilgroet, at forbipasserende næppe ænser, at her er et vandløb. Der er ikke spor af tegn på, at der i vore dage kommer legende børn på dette sted.

Der har for resten været ørreddamme ved Vejebak, men det er der næppe ret mange, der husker. Det var vist i 1903, den daværende ejer af Grøngaard, Chr. Poulsen, lod anlægge tre anelige ørreddamme i engen øst for landevejen og udsatte ørredyngel. Vi fodrede de små ørreder med slagteriaffald fra Thisted – lunger, milt etc. – som vi kørte gennem en kødhakkemaskine. Når et menneske viste sig ved en af dammene, stimedede fiskene sammen i en kompakt masse i forventning om at blive fodret. Hvis man stak en tå ned i vandet, var der straks ørreder, som snappede efter den.

Det var vist året efter, at jeg havde forladt Grøngaard, at ørrederne var blevet så store, at de kunne afsættes. Men så indtraf det uheld, at stærke regnskyl fik bækken til at svulme. Der blev brudt hul i fiskedammenes dæmninger, og en stor del af de dejlige ørreder tog fribillet ned gennem Tagkær til fjorden ved

Vildsund. Der blev næppe overskud ved foretagendet.

Jeg mindes en historie, som i min drengetid omkring århundredskiftet blev fortalt af gamle folk. Den handlede om en gårdmand fra Stagstrup – Hans Plougmann hed han vist – der en mørk efterårsaften kom kørende på vej hjem fra Thisted. Da han kørte op ad Sønder Vejebak, blev han indhentet af en skummel fyr, der greb fat i hestens hovedtøj og lod gårdmanden vide, at nu gjaldt det pengene eller livet.

Hans Plougmann var ikke bange af sig, men han lod dog, som om han blev forskrækket og bad for sig. Han havde kone og børn derhjemme. Røveren var lige glad. Den slags historier havde han hørt før. Hvis ikke sølv-tøjet straks blev udleveret, havde manden set kone og børn for sidste gang. Hans Plougmann kom imens i tanker om, at han i vognen havde en spegepølse, som han havde købt i Thisted. Den snuppede han, og idet han sigtede på røveren med pølsen, sagde han.

– Du kan tro nej, bette ven. Det er så heldigt, at jeg har fået min pistol med mig, og den er ladt. Jeg har fingeren på aftrækkeren, og hvis du ikke øjeblikkelig slipper hesten og forsvinder, så har du lavet det sidste nummer i dit liv!

Røveren blev bange og forsvandt, mens gårdmanden kørte videre sydpå, idet han gøttede sig over, at han havde kunnet dupere den skumle fyr. Et kvarters tid senere nåede han til en smugkro, der lå allersydligst i Møgelvang ved grænsen til Sundby, hvor der nu er gartneri. Kromanden, der hed Kasper, var en god ven af Hans Plougmann, og da det var nær op mod jul, holdt Hans Plougmann an ved kroen for at ønske god jul og for at få en kaffepunch. Mens de to mænd snakkede sammen ved en spølkum kaffe og en klukflaske på bordet, sagde gårdmanden:

– Nu skal du pinedød høre den bedste historie, du længe har hørt! Og under munter-

hed og latter blev røverhistorien fra Sønder Vejbæk repeteret. Mens de to mænd talte sammen, var en fremmed, noget skummelt udseende mand kommet ind i krostuen. Han satte sig i et hjørne og fik et krus øl og en dram. Lidt efter tog gårdmanden afsked, idet han sagde:

– Mutter vil nok gøre store øjne, når jeg fortæller hende, at den pølse, hun bad mig købe i byen, har reddet mit liv.

Kort forinden havde den fremmede forladt kroen, og kromanden bemærkede:

– Den fyr så mig noget mistænkelig ud, og han syntes at lytte opmærksomt til, hvad du fortalte om røveren og pølsen. Ja, forholdene er langt fra sikre, og du er ikke den første, der er blevet overfaldet ved Vejbæk. En mand her sønderfra blev da udplyndret for en del penge og mistede sin merskumpibe. Ja, der er dem, der mener, at vor sognefoged ryger af en pibe, der påfaldende ligner den, der blev røvet, og at han er med i komplottet, men den slags folk tør jo ingen røre ved. Før nogen er taget på fersk gerning, er der intet at stille op.

Ja – fortalte kromanden videre – der var også manden fra Nørhaa, der slap fra røverne, og det kan han takke sin brune hoppe for. Han havde lige købt hoppen på Kapelsten marked ved Thisted, og den skulle være meget from. Men der var nok blevet drukket rigeligt med kaffepunche, før der blev handlet. Hoppen var vild og uregerlig, så ingen fremmed kunne spænde den for vognen. Da manden om aftenen kørte hjem, fór to banditter ved Vejbæk løs på vognen. Den ene greb fat i hesten, og den anden i kusken. Men hesten langede den ene et spark, så han røg langt hen ad vejen, hvor han lå og jamrede sig, og den anden blev så forskrækket, at han forsvandt. Det mærkeligste var dog, at en gårdmand på egnen dagen efter lå i sengen med et brækket ben. Det hed sig, at han var faldet ned fra høstænget, men hans tjenestekarl sagde, at det i så fald måtte være sket efter sengetid, for da

fejlede manden ikke noget. Nej, det er ikke rådeligt at færdes ved Vejbæk ved aftentid.

– Nej, sagde Hans Plougmann, hvis man ikke har en pølse ved hånden, kan det være farligt nok.

Kasper tog en svensk rytterpistol ned fra loftsbjælken, satte fænghætte i den, og rakte den til gårdmanden.

– Hvis han, der var herinde, er gået sydpå, er det ikke sikkert, at pølsen klarer sagen for dig næste gang. Tag hellere pistolen med. Du kan altid levere den tilbage!

Hans Plougmann kørte så mod Stagstrup, men da han kom til Ravnshøj i Sundby, sprang pludselig en mand ind på hestene og råbte, at denne gang skulle han ikke slippe for at aflevere sine penge.

– Din røvertamp, råbte gårdmanden, vil du øjeblikkelig slippe, ellers skal jeg nemt gøre dig uskikket til din videre håndtering.

– Nu ingen snak, sagde røveren, op med moneterne!

– Hvis du ikke slipper straks, skyder jeg!

– Haha, tror du, at du én gang mere kan forskrække mig med en sølle pølse.

Gårdmanden talte til tre og trykkede af. Det gav et mægtigt knald, og der lød et højt brøl fra røveren, som humpede bort. Hans Plougmann var noget nedtrykt, da han kom hjem, fordi han måske havde forvoldt et menneskes død. Røveren blev dog fundet i live i nærheden den næste dag. Han havde et stort skudsår i det ene ben og havde lidt et stort blodtab. Han kom til kræfter – og blev arresteret. Han tilstod at have forskellige synder på samvittigheden. Det lykkedes også øvrigheden at få fat i nogle medskyldige, og fra den tid lå røverhulen ubenyttet hen. Det blev farefrit at færdes ved Vejbæk.

C. Brunsgaard

JUL I THY

Af skuespilleren CARL NIELSEN

Torsdag – fredag – lørdag. Dragør-revyen i Dragør.

Revyen spilles kun tre gange om ugen.

Efter lørdagens forestilling mødes forfatteren Robert Arnold, den svenske komiker Mats Bahr og undertegnede til natmad.

Jeg fortalte Robert og Mats om alle mine ture til Vesterhavet og i særdeleshed til Agger, hvor man – uanset partifarve – kan få et værelse med V og K på hannerne for kun 25 kroner pr. nat.

Det er omveje, forsinkelserne og sidesporene, der beriger ens liv, siger jeg. Skal vi tage sidesporet til Agger i morgen tidlig? Vil I med til havet? Robert svarer JA med det samme. Mats vil, hvis han kan skaffe »guld«. Er 500 kroner nok, spørger han.

Ja, ja!

Då er jag i lufthamnen i morgen tidlig.

Vi tvivler, for han skal til nattefest.

Søndag.

Pokkers tidligt for Thalias folk, men Nybordebilen med Christian, fhv. teaterturnéchauffør, holder for døren.

Robert sidder derude i sommertøjet. Han ser uhyggeligt frisk ud. Vi ruller. Siger ikke så meget til hinanden på turen, men er enige om, at Mats kommer ikke med. Han har ingen penge, og han har osse været til nattefest.

Vi holder ved hovedindgangen til indenrigsgården. Christian tager vores bagage. Jeg går først mod billetlugen . . . og der . . . drømmer jeg . . . eller er jeg vågen? Jeg synes, jeg sover endnu. Kigger igen. Ryster hovedet som bokseren Bogs, da verdensmesteren Monzon ramte ham første gang. Jeg er vågen. Der sidder en mand i en kørestol ved siden af lugen. Han er

i en stor trøje. Der står M. B. på den, og i hånden holder han en 500 kroneseddel. Robert og Christian har også fået øje på manden. Vi må alle le. Barsk effekt, men den virker.

Mats rejser sig.

Vil du have en morgenbitter, spørger Robert?

Nej tak, jeg er sportsmand.

Han vejer 200 pund.

Til Thisted. Venligst gå ombord.

I flyet beretter Mats om en gammel dame på sin første flyvetur. Hun kigger ned og siger: »Det er helt fantastisk. Når man ser ned, er menneskene ikke større end myrer.«

Stewardessen: »Det er myrer, lille frue. Vi er ikke lettet endnu!«

Thisted Lufthavn.

Kapelmester Andersen fra Hurup henter os, og fruén gi'r kaffe.

Da vi biler videre, fører Mats som bugtaler telefonsnak med både store og små. Vestervig Kirke dukker frem, og han spørger: »Er det Folkets park?«

Ja då!

Agger ny Strandhotel er ikke så nyt som navnet lyder, men de fire indehavere er flinke og hjælpsomme.

Vi får tre værelser.

Robert sætter sig til rette med sin skrivemaskine og en whisky. Han skal have en tekst afsted til Dansktoppen. Hans vindue er ikke større end »Jul i Thy«.

Mats og jeg går straks på stranden. Han vil finde rav, bernsten, som det hedder på hans modersmål, og jeg vil sole mig i en gryde.

Robert har lovet at komme, når teksten er skrevet. Senere, da Mats intet rav har fundet,

kommer han op i gryden. Vi ser Robert i hotelvinduet. Han vinker igen med begge arme, men kommer ikke. Vi er sultne efter strandturen, og møder ham i cafeteriet. – Spørger hvorfor han ikke kom, når han nu havde vinket så kraftigt.

Jeg har da ikke vinket. Jeg har overhovedet ikke set jer, men medens jeg skrev, måtte jeg op og fange to fluer i vinduet.

Vi får den store kroplatte med øl og kolde snaps. Overfor os sidder fire tyskere, som peger på dagens ret på spisekortet. Stegte rødspætter.

»Möchten wir diesen Schollen gekocht haben?« spørger de. Krofatter tager en tom ølflaske fra deres bord, men inden han går, siger han stille: »Nix verstehen!«

Det blev stegte rødspætter til tyskerne.

Vi er mætte. Maden upåklagelig. Pludselig står krofatter ved vores bord.

Ja, så ska i vær'sgo å komm ind i æ restauration.

Vi måber, i hvert fald Robert og jeg. I restaurationen står en kæmpe lagkage og tre dobbelte snaps. Mats har været på spil og fortalt, at Robert Arnold har fødselsdag. Hvis et blik kunne dræbe, var der ingen Mats Bahr i dag. Hele kropersonalet kommer ind og fejrer revyforfatteren. Der tales. Der synges. I huj og hast pakkes et tin-askebæger ind i cellofan.

»Te løk me di fødselsdaw«, står der på kortet fra personalet.

Den nat måtte Mats Bahr op adskillige gange for at fortælle tyske turister og en enkelt dansker, at der ikke var toilet på hans værelse. På grund af ildebrandsskræk låser han aldrig sit værelse. Robert havde flyttet toilet- og bad-skiltet hen på Mats' dør.

Hvad kunne jeg stille op mod sådanne begivelser? Ja, hvad?

Jeg ringede til From Nielsen, Hotel Phønix i Thisted, og spurgte, om han ville give tre værelser og et fad brød til enkeballet onsdag.

Det er i orden, sagde From Nielsen.

Jeg fik diskret anbragt Thisted Dagblad på

mine rejsekammeraters værelser. Sikke en bal-lade, da de slog op og læste under forlystelser:

Hotel Phønix onsdag. Enkebal med Bjørn og Okay. Gæstesolister: Robert Arnold – Mats Bahr – Carl Nielsen.

Det kan man ikke. Hvad skal vi lave? Vi har jo ikke tøj til show. Ingen pianist. Ingen båndspiller. Hold da helt ferie, Robert. Han er ikke rigtig klog, ham Carl.

Onsdag stod vi klar. Robert havde slet ikke været udenfor sit værelse. Vi blev hentet af kapelmester Andersen, Hurup, der også havde læst avisen, og han ville sommen bows'me te enkebal. Det vild' han ukk' og sikh'.

Ja, ja, lille far. Du skal akkompagnere os.

Nej, no hää æ hõt det mej. Så ska æ da hjem å i eje bowser.

Nej, nej. Vi kommer, som vi er.

Håer I noder?

Nej, vi kører på talentet.

Oh jösses!

Og således gik det. I sommerdress og »lånte fjer« gav Mats og jeg et nummer hver, Robert ville hverken synge eller tale, men han sad hele aftenen i en hvid undertrøje. På den stod der: Eugen Tajmer booking samt telefonnummer. Under enkeballet hørte jeg en dame sige:

Det er en sjov mand, ham dæe i den hvi' blus' me skjægg.

Torsdag morgen fløj vi stille hjem.

I lufthavnen stod borgmestermanden fra Gladsaxe, Erhard Jacobsen. Han så helt forkert ud. Ikke engang de ellers så nysgerrige thyboer tog notits af ham. Hvad har han nu været ude at tale om?

Jeg tænker på krofatter i Agger.

Fra mit værelse (4) så jeg ham en dag slå døren op til gården og råbe til hotellets lille gøende hund:

Ka' do hold di hals!

Der havde været så mange at hilse på i Thy. I flyet sagde Robert, at da han så lagkagen med alle lysene, havde han tænkt på, at nu var det snart jul.

Carl Nielsen.

fra det gamle album

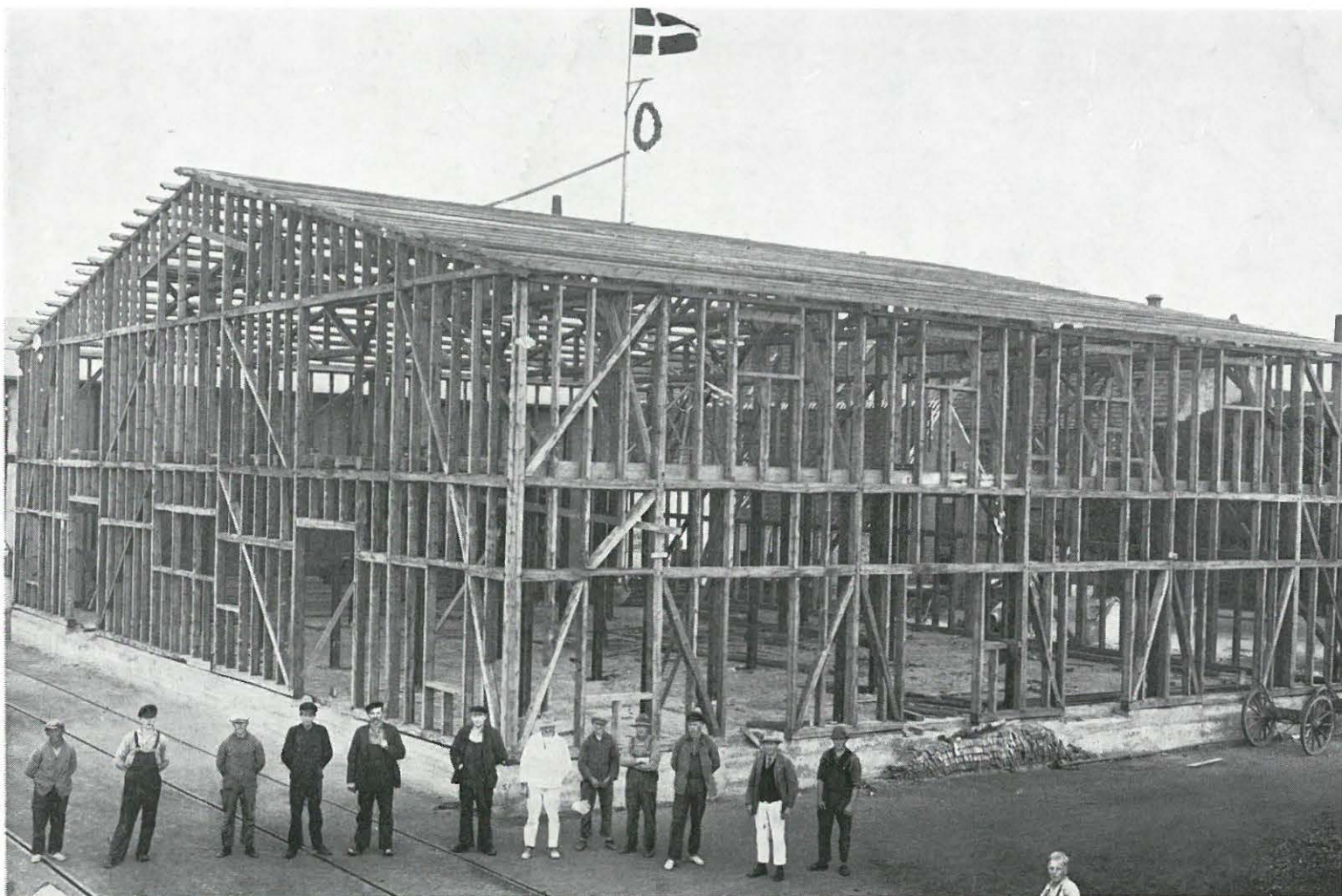
Købmand Mads Skaarup, Ræhr, var en af egnens første bilister. Han ses her i 1907 ved start til en køretur med familien. Bilens fabrikat kendes desværre ikke. Den har på datidens dårlige veje nok kunnet spadsere en snes kilometer i timen.

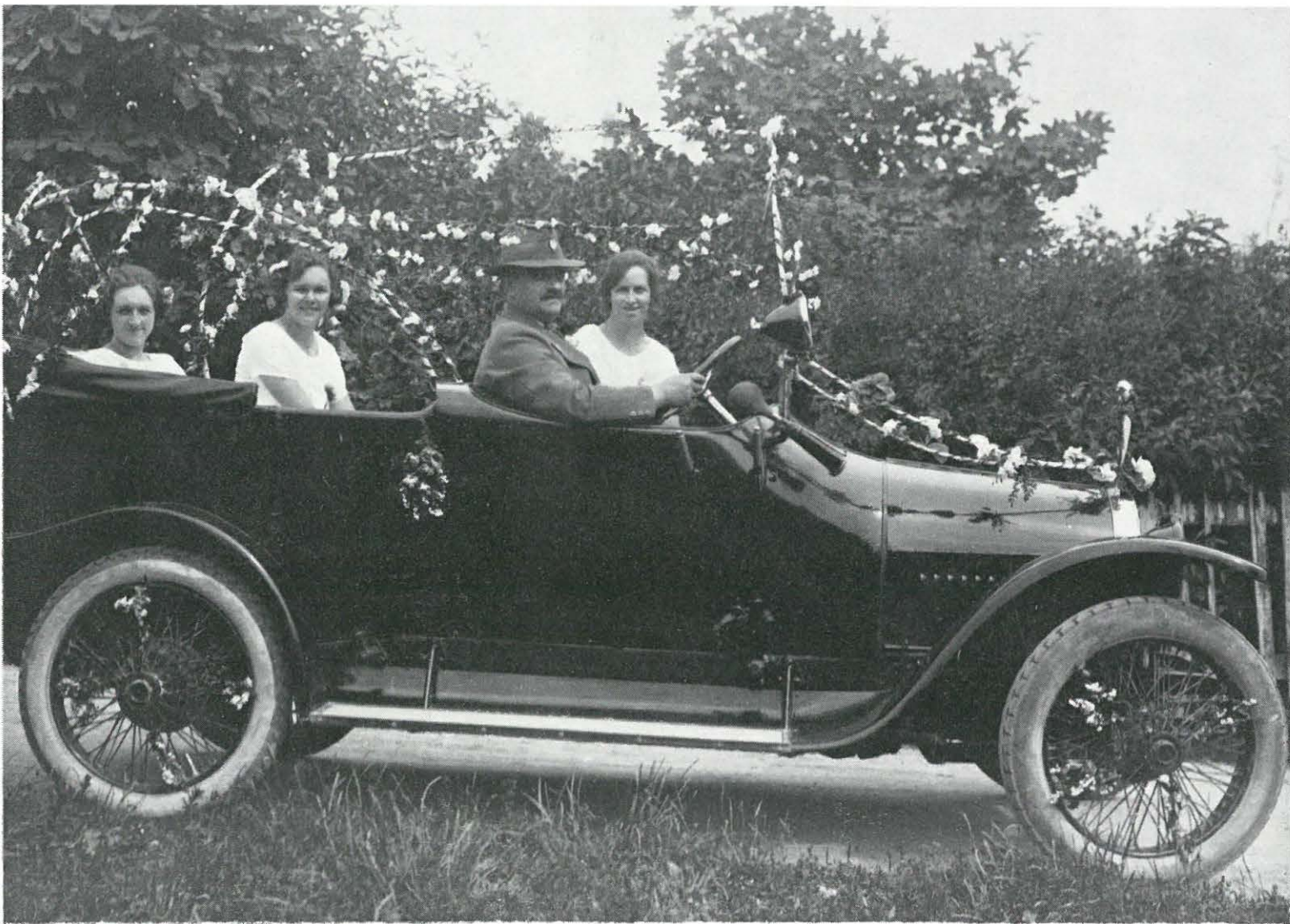
Ved efterårsmanøvrerne i Thy 1954 var der kongefrokost hos sognefoged Alstrup Nielsen, Lyngs. Prins Viggo underholder sig her med fru Alstrup Nielsen,

Symfoniorkestret i Thisted 1912, dirigent Chr. Ryming. Stående bagest fra venstre: Christensen, en ikke identificeret, barber Alb. Hansen, smed J. Kirkegaard, overpakkemester Jensen, C. Jørgensen, Richard Hove, en ålborgenser, Poul Holst, fotograf Thygesen, Herb. Vestergaard, lærer Skov Sørensen, lærer P. L. Hald, Rasmussen, Fritsch (søn af organisten). Siddende fra venstre: lærer N. Grønkjær, farmaceut Tønnesen, manufakturhandler Toft, organist Emil Fritsch, musikdirektør Chr. Ryming, snedker Frederik Michelsen, og restauratør Chr. Sørensen.

Rejsegilde på P. P. Hedegaards pakhus ved Thisted havn 1928. Fra venstre: Arbejdsmand Søren Bojer, smedev. Hans Møller, tømrersv. Niels Pedersen, tømrersv. Werner Kirk, smedem. Viggo Andersen, smedev. Thorv. Andersen, murerm. Lars Nielsen, tømrersv. Rich. Sørensen, tømrersv. Henning Borup, tømrersv. Chr. Pedersen, tømrerm. O. Gravesen, og tømrersv. P. Weje. Nederst drengen Ejnar Olsen.

Ellen Eske Kristensen, på bagsædet frk. Edith Jensen og frk. Esther Thomsen. Installatør Søren Busk, Thisted, i sin åbne Renault 1924. Ved siden af ham frk.

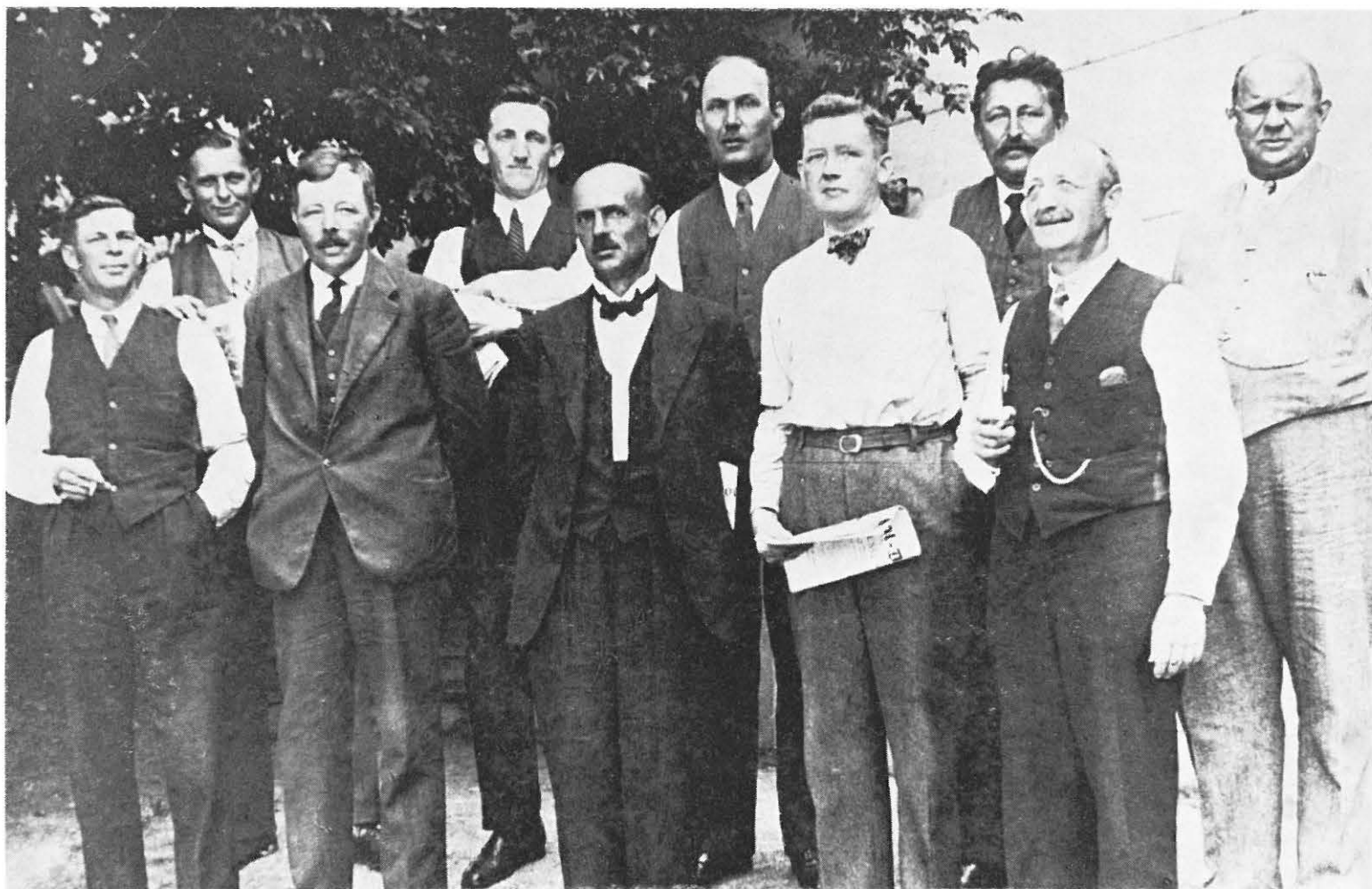
Vognmandskuske fra Thisted foran Vorupør Badehotel (det første) ca. 1908. Stående fra venstre: Anton Nielsen (vognmand), Anton Møller (senere »død slagter« i Tingstrup), Poul Thinggaard (senere Hansted-Thistedruten), Niels Thinggaard (senere Thisted-Skovstedruten), N. Chr. Thinggaard (fiskehandler) og Otto Kjær (vognmand). Siddende fra venstre: Nicolaj Thinggaard (senere boende i Nystrup), Henrik Kloster (senere mælkehdl.) og Marius Jensen (senere remisearbejder i Thisted).

Vognmand P. S. Krogh og familie fotograferet ved ejendommen Kastet 60 omkring år 1900. Kusken er Niels Krogh. På vognen sidder endvidere Henrik Heskjær, fru Kroghs fader. Yderst til højre står vognmand P. S. Krogh.

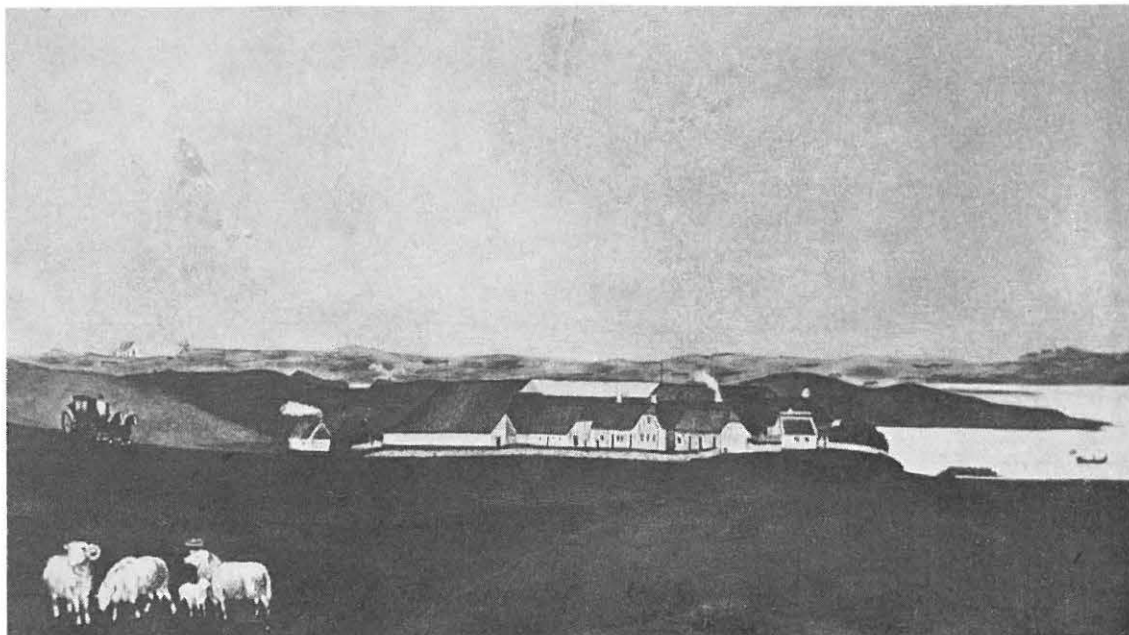
Mangeårig faktor på Thisted Amts Tidende, Julius Ludvigsen og familie 1911. I sofaen fru Ludvigsen, født Schaltz og til venstre datteren Karen, senere gift med lagerforvalter Chr. Jørgensen, Thisted. På væggen billeder af fru Ludvigsens forældre, kontorist på amtstuen, Schaltz og hustru.

Thistedes amts repræsentanter ved Socialdemokratiets kongres i Aalborg 1935. Fra venstre: overportør G. K. Jensen, Oddesund, baneform. William Møller, Hunstrup, arbejdsm. Henrik Mikkelsen, Torp ved Karby, slagteriarb. Karl Knudsen, Fjerritslev, drejer Sigv. Jensen, Hurup, folketingsm. Marinus Sørensen, Glomstrup mark, redaktør C. Brunsgaard, Thisted, landpostbud Martin Christensen, Snedsted, rådhuspedel M. C. Andersen, Nykøbing, og sygekassere Fritz Wiingaard, Nykøbing.

Postdiligencen Thisted-Nykøbing kørte sin sidste tur i 1916, da den blev afløst af en rutebil. Kusk: Niels Thinggaard.

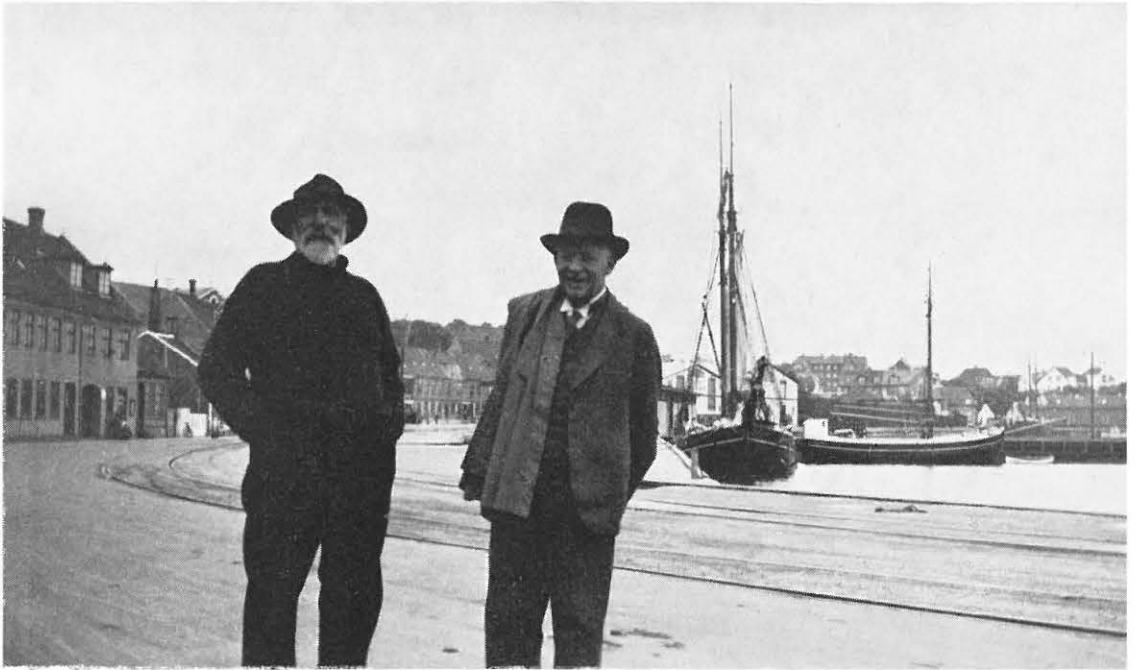
Gården Djernæs ved Sjørring sø i Tvorup sogn omkring 1800 efter tegning af lærer, senere bankdirektør Vestergaard, Thisted. Til højre voldbanken, hvor Djernæsborgen har ligget, i baggrunden til venstre Sjørring kirke og Djernæs mølle.

I årene 1926 og 1927 blev der på en strækning af 800 meter fra Agger by ud for Flade sø bygget et trappediget af jernbeton efter hollandsk mønster til sikring af kysten, og 1933 forlængedes trappediget med yderligere 800 meter. Det var et ret stort ingeniørarbejde, der kostede ca. en halv mill. kr. Men allerede i efteråret 1936 blev det hele ødelagt ved, at havet under storm og højvande skyllede ind over diget og underminerede det.

Efter amtmand Lehmanns død i efteråret 1926 var kontorchef i indenrigsministeriet de Jonqueres i nogle måneder konstitueret amtmand i Thisted, og i 1927 holdtes en afskedsfest. Stående bagest fra venstre: J. C. Horsager, V. Assels, politimester Kampmann, propr. Poul Houe, Ulstrup, propr. M. C. Korsgaard, Tøttrupgård, gdr. Laur Søndergaard, Madsted, og amtsfuldmægtig Ehler. Stående i midten fra venstre: dommerfuldm. Bjerregaard, husm. A. Kr. Pedersen, Ørding, de Jonquires, amtsfuldm. A. J. Andersen, gdr. P. C. Bangsgaard, Hundborg, amtsvejinspektør Biering-Sørensen, dommer G. Spleth, Thisted, og overlæge Nordentoft, Nykøbing. Siddende fra venstre: sparekassedir. N. Sloth, Hvidbjerg Thy, fru de Jonquires, gdr. Carl Madsen, Klim, husm. Laur Christensen, Øsløs, amtsforvalter Hvid og overlæge Gert Espersen, Thisted. I forgrunden skolefondskasserer K. Karner.

To thistedborgere, der i sin tid var kendt af alle i byen, fisker Jens Øer (til venstre) og realskolelærer, cand. mag. Niels Hansen, får sig her i 1937 en hyggelig snak ved havnen.

Nørregade 34 fotograferet i 1923. I døren står Nicoline Pedersen (Momtoft), der døde i 1944. Den hvide hest, der står i vinduet til højre for døren, befinder sig nu på Thisted Museum.

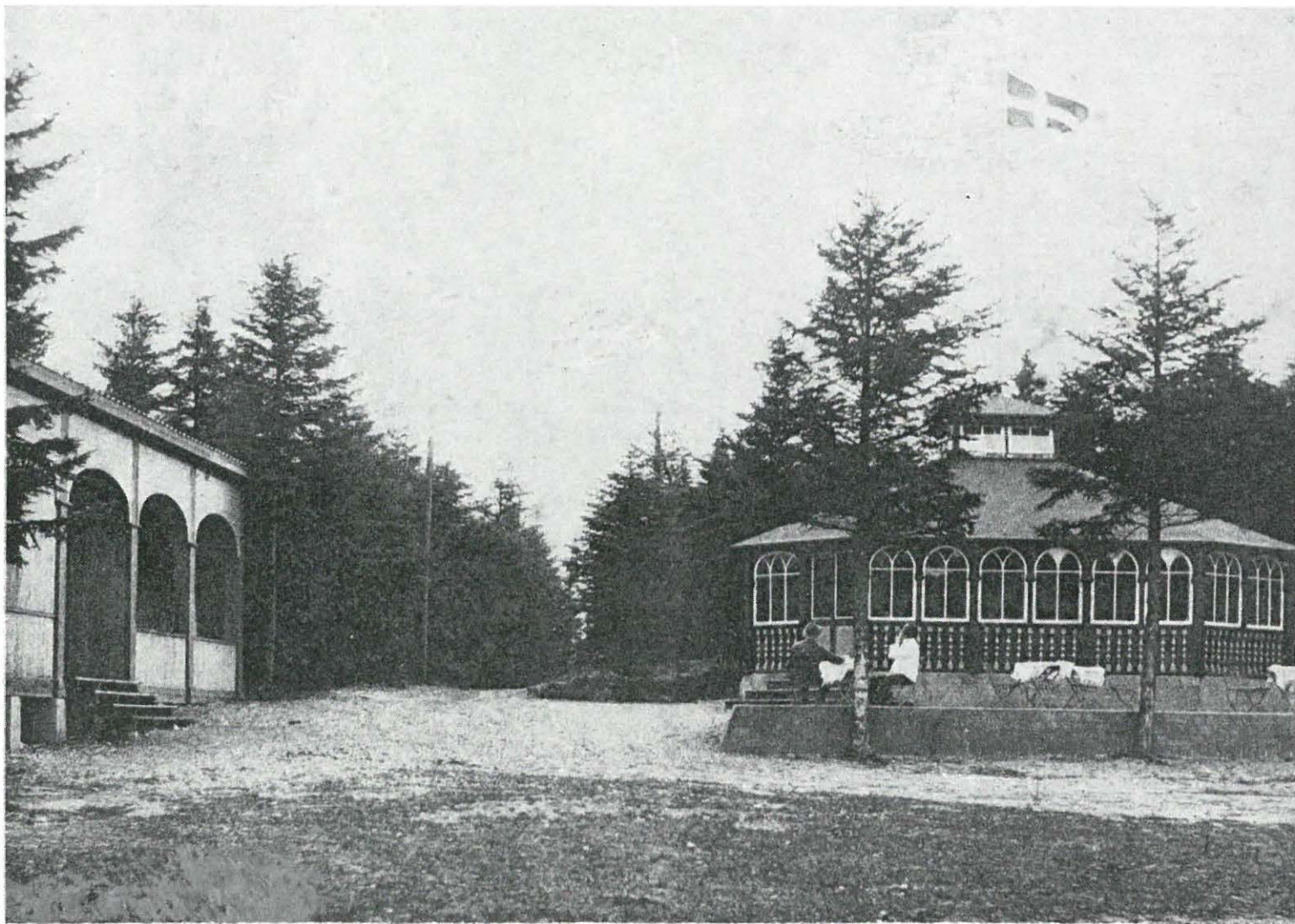
Sildefiskere ved Dragsbæk 1904. Fra venstre fiskehandler Anton Konge (ved vognen), Lars Sørensen Hove, fiskehandler Früstück (ved trillebøren), Hans Juul, bag denne ses Chr. Hansen, en ikke identificeret, Chr. Hansen, Lars Brandi, Gregers Pedersen (med skæg) bag ham Anders Früstück, Laur. Larsen, Anton Vestergaard, Martinus Laursen (i hvid trøje), de tre, der står bagest, er Carl Larsen, Viggo Madsen og Holger Madsen, foran dem står Søren Peter Horn (med skæg), P. Chr. Konge, Anton Simonsen (Kræmmer), Eskild (efternavnet kendes ikke) og urmager Worm.

Trikotagehandler Martin Jensens ejendom Vestergade i Snedsted 1903. Til venstre Martin Jensens fader, landpostbud Jens Jensen (Terkelsen), i døren Martin Jensen (Terkelsen) og sønnen Peter Jensen (senere slagteriarbejder i Thisted), ved siden af dem Jens Chr. Jensen og i gadedøren fru Hittebrügge og fru Jensen. Til højre tømmehandler Rysgaards ejendom.

Thisted amtsråd 1946. Stående fra venstre: Amtsfuldm. Skaalum, amtsvejsinspektør Biering-Sørensen, amtsrevisor H. Kjær, gdr. J. Mølbæk, Thorup, fisker Ant. Jensen, Hansted, gdr. A. Gadegaard, Odby, baneform. William Møller, Hunstrup, gdr. Laur. Ringgaard, Gullerup, amtsfuldm. Gemynthe-Madsen, propr. P. Eriksen, Søvang, fiskeeksportør M. Munk Madsen, Vorupør, amtsfuldm. Nissen, og gdr. Laur Larsen, Flade. Siddende fra venstre: Gdr. J. C. Horsager, V. Assels, propr. M. C. Korsgaard, Tøttrupgård, fru Egedorf, amtmand H. Egedorf og propr. V. Oddershede, Ullerupgård.

Fra Ashøje 1928. Til højre den tidligere »hat« på »Sommerlyst« i Thisted, der i 1926 blev flyttet til Ashøje. Salonen brændte i 1931.

Året der gik

Julehæfter skal gøres færdige flere uger før 24. december. Redaktør C. Brunsgaard sluttede sine dagbogsnotitser i »Jul i Thy 1971« den 29. september, og fra 1. oktober 1971 tager denne oversigt sin begyndelse:

OKTOBER

Allerede først i oktober var der »julestemning i Hanstholm Kommunalbestyrelse«, beretter redaktør Knud Erik Nielsen i Thisted Dagblad. Kommunalbestyrelsen vedtog nemlig at sætte skatteprocenten ned med 0.8 Thisted nøjedes med en beskeden nedsættelse på 0.2.

Fra Sydthy berettede redaktør Børge Stefensen, at et nyt aktieselskab ville bygge 12 attraktive sommerhuse i Lyngby, da »mange udenlandske feriegæster har forladt Thy med alt andet end venlige følelser.«

I Viborg Amts Skolecentral afsløredes et maleri af stiftamtmand Martensen-Larsen, der fyldte 60 år, og Thisted Amts Fredningsnævn afsagde kendelse om, at et areal på 3350 ha mellem Lyngby og Agger skulle være naturpark. Erstatningen til 50 lodsejere: 250.000 kr.

Thisted Haandværkerforening besluttede efter flere års overvejelser at sælge Hotel Aalborg. Køberen var Søren Lauridsen, Slotshotellet i Kolding. Købesum 1.2 mill. kr.

Politimester Jørgen Bodenhoff traf den dristige beslutning at nægte spiritusbevilling til Teutonernes fester på Thisted Gymnasium »på grund af de af politiet fra tidligere sam-

menkomster indhentede uheldige erfaringer.«

Storkeungerne fra Frøstrup nåede vidt omkring. De blev iagttaget i Bath ved Bristol i England, hvor en af dem faldt i en skorsten. Senere nåede en unge i forkommen tilstand til Madeira i Atlanterhavet, kunne ornitologen Henning Skov berette. Han følger stadig fuglelivet i Thy med stor interesse samtidig med, at han virker som assistent på Det nørrejske Landsarkiv i Viborg.

En af månedens store begivenheder inden for underholdningsbranchen var »Olsen-banden i Jylland«, optaget i Hanstholm, hvis store kanoner spillede en fremtrædende rolle i filmen. Ove Sprogø, Morten Grunwald og Poul Bundgaard boltrede sig i det thylandske. Ove Sprogø gennemførte et pengekup i Thisted og kom bag efter gående fredeligt ud fra et konditori.

Diskussionen om seksualundervisningen i skolerne begyndte, det afsløredes, at Hellesens ville flytte en afdeling til Thisted, og i Sønderbjerg tog planerne om Indre Missions og KFUM og Ks efterskole form. At mange står bag de tre organisationer, blev der ført fornyet bevis på, da 1700 samledes til møde i Hurup-Hallen.

På Thisted Museum udstillede Danmarks største lerkar, fundet i Nørhaa af Jens Nielsen fra Tilsted og restaureret på Forhistorisk Museum, Moesgård ved Århus.

Ved månedens slutning trak Thistedes nye amtsligningsinspektør O. Cordes linjerne op for borgerne: Skattemyndighederne må holde en streng kurs!

NOVEMBER

Provinsens censurerede Kunstudstilling fandt sted på Teknisk Skole i Thisted. Billedhuggeren Henning Wienberg Jensen bemærkede ved åbningen: En udstilling som denne har sin berettigelse, idet de folk, der har lyst til at arbejde med billeder, her får tændt det første håb.

Lossen fra Tved spøger igen. To turister mener at have set spor af den ved Blegso. I Sydthy så to jægere ved Helligsø Drag en kronhjort forsvinde i retning mod Lodbjerg Plantage. Måske var den kommet fra Klosterhede ved Lemvig og svømmet over Nissum Bredning.

En ny flytype, den jetdrevne Fokker Fellowship, blev demonstreret i luften over Tved. En tur fra Thisted Lufthavn til København blev gennemført på rekordtid: 30 minutter. Vestfra kom der transportmaskiner. Hummer flyves fra Skotland til Thy, oplagres i bassin i Hanstholm og eksporteres til Vesttyskland.

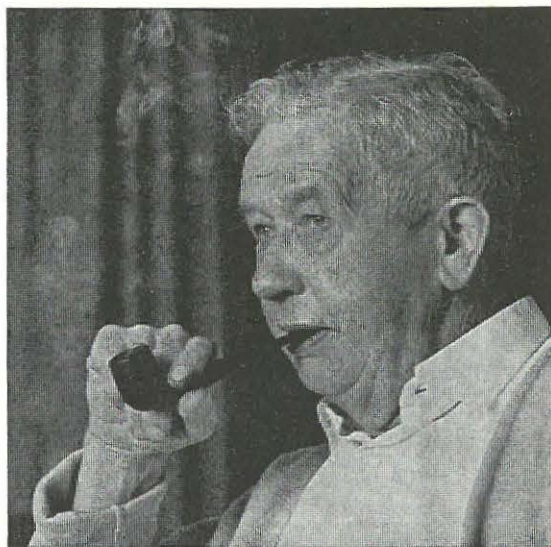
I en undersøgelse, foretaget af lægekredsforeningen, opgøres antallet af stofbrugere i Thisted Kommune til omkring hundrede, oplyser læge K. E. Engelstoft, Nors. En fjerdedel bruger hårde stoffer, f.eks. LSD og morfin, de resterende er hashrygere. Oplysningerne tages med forbehold, men giver fingerpeg om problemets omfang.

Samme aften, som den amerikanske dirigent, Paul Freeman, svang dirigentstokken over Aalborg Byorkester i gymnasiehallen i Thisted, blev gjort et nyt fremstød for en Thistedhal i den nordlige bydel. Omkring 300 deltog i møde på Hotel Aalborg for at tilkendegive støtte til planerne, og der nedsattes en arbejdsgruppe på ni medlemmer.

Under en kraftig storm 17. november forsvandt en betonblok på 100 tons i havet ved Hanstholm Havn, og familien Sjælland, Landbolyst Mark, Hundborg, blev hjemløs efter en brand, opstået ved en traktor i laden.

Ved et forældremøde på Østre Skole i Thisted var der bred enighed om, at det er bydende nødvendigt med lysregulering af krydset ved Falck-stationen.

Så tidligt som søndag den 21. november kom årets første snestorm. Trafikken blev lammet, og mange kunne ikke komme på arbejde om mandagen. Thyholm, Boddum og Hanstholm blev ramt af strømafbrydelse, og mange frøs.

C. Brunsgaard, redaktør i 30 år

Thisted Socialdemokrat (Aktuelt) ophørte med at udkomme 24. november – 63 år efter, at der blev truffet beslutning om at oprette

bladet. De sidste redaktører var C. Bunsgaard: 1924–54 og Egon Bertelsen 1954–71.

Socialdemokratiet i Thisted fejrede 27. november 75 års jubilæum i Sjørring-Hallen med folketingsmand Orla Møller som taler. Den jubilerende forening fik to æresmedlemmer: formanden for Kvindeligt Arbejderforbund, Marie Jørgensen, og fhv. stolemager H. P. Thomsen.

Repræsentanter for Teutonerne havde i månedens løb en forhandling med politimester J. Bodenhoff med det formål at finde frem til en ordning for spiritusudskænkning ved fester på gymnasiet.

En Skagenfisker præsterede at svømme to hundrede meter i iskoldt vand for at hente hjælp til sin kutter »Hansine«, der var grundstødt ud for Baun på Hanstholmen.

DECEMBER

Amtsborgmester P. E. Eriksen forsikrede ved månedens begyndelse, at de store sygehuse i Viborg Amt vil blive moderniseret, og de små i Vestervig og Koldby skal fortsat anvendes til sygehusformål.

Politiet gjorde et fremstød for at få skolebørn til at køre med lygte om morgenen i den mørke tid. Et eftersyn af 275 cykler og knallerter, tilhørende elever ved Snedsted Skole, blev undersøgt. 55 var behæftet med fejl. Adskillige manglede lygte.

Thisted Kommunes nyudnævnte sang- og musikpædagog, lærer Per Warming, løfter sløret for planer om en musikskole og siger: Nogle vil sikkert påstå, at det er krævementaliteten, der er på spil, når der skal bruges omkring 200.000 kr., og at en stor del af pengene kunne spares, hvis lærerne påtog sig at undervise gratis. Opofrelse er imidlertid ikke noget, man kan forlange af andre, men kun noget, man kan kræve af sig selv.

Borgmester Chr. Hansen, Hanstholm, turistforeningsformand Ejnar Nielsen og DASFs formand P. Sand Mortensen, giver tilslutning til et forslag fra Per Skanderby om restaurering af et fæstningsanlæg fra besættelsestiden og indretning af et krigsmuseum i en af bunkerne.

Som tak fra Tambohus Kro, der har haft spiritusbevilling i 130 år, overrækker kroejer H. Rysgaard Kristensen en dirigentklokke til Thyholm Kommunalråd. Kroejeren, næstfor-

mand i rådet, sagde ved overrækkelsen: Jeg håber, at klokken må blive benyttet flittigt, både af hensyn til de enkelte medlemmer i rådet og til pressen. Det er ikke altid let at finde ud af, hvad der bliver sagt, når medlemmerne taler i munden på hinanden!

Bestyrelsen for Hurup Håndværker- og Borgerforening henstiller til kommunalrådet at søge kontakt med samtlige praktiserende læger i kommunen med henblik på etablering af et lægehus, der kan være rammen om 4–6 lægers fælles konsultation.

Lildstrand Fiskeriforening holder sin sidste generalforsamling. Medlemmerne melder sig ind i Hanstholm Fiskeriforening. Havet har taget fiskerhuset og redningsstationen. Landingspladsen er uanvendelig.

På et møde i Viborg giver stiftamtmand Martensen-Larsen oplysning om en landskabsanalyse, hvorefter henved halvdelen af Thy betegnes som meget værdifuldt område og foreslås bevaret uændret.

Thisted Veteranbilklub åbnede nye lokaler med værksted i Tingstrup. Værkstedet er sandsynligvis det første i landet i sin art, forlød det ved åbningen.

Formanden for Turistforeningen for Thisted og Thy, bankdirektør Gunnar Schmidt, anslår turistindtægterne i Thy i 1971 til 30–40 millioner. Turismen er på afgørende vis med til at præge thyboernes økonomi, siger han.

Et DC-7-fly med plads til 120 passagerer

landede 16. december i Thisted Lufthavn på dispensation. Fabrikant Børge Johansen, Vestervig, har købt flyet af Simon Spies' selskab »Conair« med henblik på at anbringe det ved Vestervig Mejeri. Fremtidig anvendelse: diskotek.

Tre blev belønnet af Carnegiefonden: vognmand Willi Nielsen og kok Frank Dahl Nielsen, begge Hanstholm, og fiskepakker Bent Christensen, Krik. De fik 1000 kr. hver for en redningsdåd 17. juli 1971. Da kutteren »South Sea« blev losset i Hanstholm Havn, besvime Ove Svendsen, Hanstholm, på grund af iltmangel. Willi Nielsen sprang ned for at redde ham, men måtte opgive. Derefter gjorde Frank Dahl Nielsen et forsøg. Da han besvime, sprang Bent Christensen ned i lastrummet. Han fik et reb omkring Frank Nielsen, og det lykkedes at trække ham op ved hjælp af kutterens spil. Da Bent Christensen søgte at komme op, snublede han og brækkede

nogle ribben, men han nåede op, inden han mistede bevidstheden. Så gjorde Willi Nielsen endnu et forsøg på at få Ove Svendsen bragt i sikkerhed, og denne gang lykkedes det ved hjælp af et reb.

Mange udtalte sig ved årsskiftet. I Thylands Ungdomsskoles skrift skrev forstander Henry Andersen om narkomaner og opstillede mulige årsager: Dårlige forhold i hjemmet? Økonomisk har de vel adrig været bedre, men der er måske andre værdier, som er gået til grunde, værdier, som ikke måles i penge. Nysgerrighed efter at prøve, hvad ens kammerater har prøvet? For det er vel stadig en kendsgerning, at man ser op til de kammerater, som har prøvet meget. Skal man tro på den begrundelse, som ofte er fremført, at samfundet ikke er værd at leve i? Jeg kan ikke godkende det. Hvis det har sin rigtighed, at samfundet ikke er værd at leve i, synes jeg, at det er naivt at tro, at det ændrer sig ved at indtage stoffer.

JANUAR

En af de første begivenheder i det nye år var åbningen af en verdenskongres hos Aage Rosendahl Nielsen på New Experimental College i Skyum. De 150 deltagere arbejder i grupper på syv centre i Thy i de otte dage, kongressen varer.

Dansk Folkeferie undersøger i Vigsø mulighederne for at gennemføre et internationalt feriearrangement, som Ensomme gamles Værn vil stå for. Der ventes deltagere fra 12 lande.

Ved årets første EF-møde i Thisted talte fhv. økonomiminister P. Nyboe Andersen, og der blev stillet spørgsmål fra sognepræst A. J. Hindsholm, fagforeningsformand Ole Vagn Christensen, landboforeningsformand Poul Karlshøj og gdr. Tom Kirk.

Formanden for Sammenslutningen af Verdensuniversiteter, John Wallace, siger på verdenskongressen i Skyum, at målsætningen er at skabe kontakt mellem collegier og univer-

siteter, som ud fra et globalt syn på uddannelse vil udvikle mennesket til at blive kreativt og harmonisk.

Viborg Amtsråd gav under en principdebat undervisnings- og kulturudvalget bemyndigelse til at pålægge vrangvillige kommuner at etablere kørsel for de yngste skolebørn, hvor det af trafiksikkerhedsmæssige grunde skønnes rimeligt.

Thisted Biblioteks 12 meter lange bogbil kørte 17. januar ud på sin første tur, og det meddeltes, at overbibliotekar Kjeld Høyrup var udnævnt til overbibliotekar i Viborg fra 1. maj efter at have virket i Thisted siden 1955.

Læge W. F. Christiansen, Fjerritslev, blev konstitueret som kredslege for Thy og Mors. Han afløste amtslege Leif Folke, der fratrådte på grund af alder, og kredslege Aksel Stigaard, Nykøbing, der var sygemeldt.

En tilbudgiver ved licitationen på en køk-

kenbygning ved Thisted Sygehus indfandt sig på Hotel Royal i Århus i stedet for Thisted med sit tilbud. Da han ingen fandt at aflevere det til, så han på sine papirer igen og opdagede, at han skulle have været til Thisted. Tilbuddet blev telegrafisk sendt til Thisted, og de øvrige tilbudgivere accepterede, at det blev taget i betragtning. Det viste sig ved åbningen, at det telegrafiske tilbud var det laveste inden for den pågældende entreprise!

Med det formål at samordne og forstærke modstanden mod dansk medlemskab af EF blev i Thisted dannet en tværpolitisk komite. Til formand valgtes lærer Gunnar J. Poulsen, Ræhr, sekretærer: bibliotekar Birgitte Rohde og biblioteksassistent Nora Busk.

Ved generalforsamlingen i Thisted-Fjerritslev Jernbane A/S oplyste formanden for likvidationsudvalget, ekspeditionssekretær M. Foldberg, Ministeriet for offentlige Arbejder, at alle bygninger, arealer og materialer var afhændet. Efter en foreløbig opgørelse bliver der ikke penge til aktieselskabet, men kreditorerne – DSB og kommunerne – kan regne med at få 40–50 pct. af deres tilgodehavende.

Handels- og Landbrugsbankens jubilæumsfond hædrede for sjette gang initiativrige thyboer. Gdr. Robert Christensen, Broager, Nørha, og møbelhandler Axel Hvass, Thisted, fik hver guldmedalje og 2500 kr.

Ved månedens slutning konstateredes det, at Oddesund var spærret af is.

FEBRUAR

Folketingsmedlemmer, amtsrådsmedlemmer og repræsentanter for de 17 kommuner i Viborg Amt samledes først i måneden i Roslev for at sætte egnsudviklingen i system. Erhvervsrådgiver Vagn Asbjørn Hansen opstillede et nupunktsprogram, bl.a. med ønske om en ændret byrdefordeling til gunst for de svageste kommuner, der trues af affolkning. Over 50 unge i området under arbejdsformidlingen i Thisted står uden læreplads. Mange har ventet forgæves i over et år.

Nordenfjords Højskole i Gærup modtager 2. hold – 28 elever – samtidig med at forstanderparret Henny og P. Kock opnår statsanerkendelse af skolen som højskole. På skolen tages i høj grad hensyn til elevernes individuelle ønsker. To selvstudiekonsulenter er til rådighed. Forstanderen udtrykker håb om, at folk må nå frem til at betragte skolen som et moderne forsamlingshus.

Thisted Kommunes fritidsudvalg drøfter køb af Toldboden efter unges ønske om at få et »Folkets Hus«. Ungdomsmedarbejder Bjørn Hauch forelægger resultatet af en undersøgelse, hvorefter 94 pct. af godt tusinde udspurgte

mener, at der er behov for et samlingssted. Fritidsudvalget kan dog ikke anbefale at købe Toldboden til formålet. Henviser til Fritidsklubben.

HF-kursus, som søges oprettet ved Thisted Gymnasium efter sommerferien, betragtes som et alternativ til studentereksamen. Der stilles ikke krav om eksamen ved optagelsen på HF, men eleverne skal kunne engelsk og tysk, matematik og fysik.

Toldvæsenet i Thisted intensiverer kontrollen med smuglere efter underretning om, at der foretages overflyvninger i lav højde. Fra kysten kommer meldinger om, at der signaleres fra skibe til folk på land.

Thisted Byråd vedtog efter en lang diskussion om formålet at købe Toldboden for 200.000 kr. Fru Ragnhild Hvidt sagde, at det næppe er forsvarligt at stille Toldboden til rådighed for unge uden ledelse, og hun anbefalede de interesserede selv at købe bygningen og drive den som selvejende institution. Nora Busk fremførte, at når tusinde har skrevet under på, at de mangler et samlingssted, vil det være en stor skuffelse, hvis ikke der åbnes nye

muligheder for fritidsaktiviteter i byen. For Jørgen Raaby var det hovedsagen, at alle unge bliver aktiviseret, og derfor burde kommunen sikre sig bygningen. 15 stemte for. Et konservativt forslag om ikke at købe Toldboden fik seks stemmer.

Thisted Erhvervsråds formand, direktør Knud Homann, beretter om bemærkelsesværdige resultater i det forløbne år. Der er truffet aftale om flere nye virksomheder, der vil give ca. 500 arbejdspladser.

Fredningsnævnet for Viborg Amt afsiger kendelse om fredning af 600 ha på Hannæs. 88 lodsejere med arealer på Skaarup Odde tilkendes 282.000 kr. i erstatning. Arealet skal

med sine rekreative værdier udgøre en naturlig del af området mellem Bulbjerg og Limfjorden. Der må ikke foretages opdyrkning eller beplantning, søer og moser må ikke afvandes, selvsået tilvækst skal fjernes. Ingen bebyggelse må finde sted bortset fra nødvendige tilbygninger til bestående landejendomme.

Ved Thy Købmandsforenings generalforsamling taler formanden, Henning Mark, Hillerslev, om stordrift: – Vi hører, at for at være effektive må man fusionere og afgive noget af sin selvstændighed. Men vi må ikke sætte vor frihed over styr. Vi må hele tiden erindre os selv om, at frihed har man kun, så længe man vil kæmpe for den.

MARTS

Teknisk Skole i Thisted får erhvervsdirektoratets tilladelse til at udarbejde et skitseprojekt til et skolehjem ved Lerpøttervej. Syv blokke skal hver have 14 værelser, kantine og køkken. I en centerbygning indrettes kontorer, opholdsstue m.v., i alt 4500 kvadratmeter. Udgift ca. 10 mill. kr.

Nordenfjords Højskole i Gærup får 15.000 kr. fra kulturministeriet til »Onsdage i Thy« – efter planen 15 i alt. Skolen ønsker at komme i kontakt med egnens befolkning, og det er en forudsætning for tilskuddet, at der bliver offentlig adgang.

Ved Storetorv i Thisted opstilles 8. marts et »pengebarometer«. Det skal ved hjælp af bolde vise, hvor mange penge der er tilsagn om til en hal. Ved starten kom der 11 bolde, hver symboliserende 10.000 kr., i det opstillede jernstativ. Der er plads til 60.

Narkoseoverlæge Leif Brams tager initiativ til en indsamling af underskrifter på en protest mod udvidelse af Synopal. 386 skriver under på en erklæring til sundhedskommissionen. Det hedder til slut: Den af Synopal ønskede tilladelse til at udvide sin virksomhed kan efter vor mening under de foreliggende

omstændigheder slet ikke komme på tale.

Den 38-årige skuespiller og filmand, Michael J. Parson, der sidste år købte en gård i Glæde i Han Herred for at indrette den til filmstudie, er fra en 3 måneders jordomrejse vendt hjem med 12 timers film- og lydbånd. De skal danne grundlag for en film om kærligheden mellem to mennesker, der bliver taget ud af deres oprindelige miljø.

Kun ét medlem af kommunalrådet i Sydthy, advokat N. O. Lyngs, stemte for køb af Ashøje Plantage på det vilkår, at kommunen skulle forpligte sig til at opføre og drive en tidssvarende sommerrestaurant. Der var igen egentlig modstand mod at købe Ashøje, men det skulle være uden forpligtelser.

På et møde i Vildsund drøftes planerne om en lystbådehavn, som efter et foreløbigt skøn vil koste ca. 200.000 kr. Der nedsattes et udvalg til at forberede stiftende generalforsamling i en forening, der skal søge planerne gennemført.

Biskop Erik Jensen indviede 19. marts Thisted Kirkes nye orgel fra Th. Frobenius & Sønner, Lyngby. Det har 44 stemmer, fordelt på hovedværk, brystværk, pedalværk og svelle-

værk, i alt 3.300 piber. Pris ca. 800.000 kr.

Georg Wesths efterfølger som provst, Georg Langkjer, Hunstrup, sagde ved Nordthy Menighedsrådsforenings møde, at den kirkelige betjening vil blive ringere på grund af præstemangel. Han advarede mod at centralisere, som det er sket på det kommunale område.

Lærer Per Skanderby, Thisted, køber Bulbjerg i Lildstrand af Anders Bliksted med

henblik på oprettelse af en lejrskole. Amerikanske studenter bliver de første, der rykker ind.

Politimester J. Bodenhoff giver efter henvendelse fra Dansk Naturist Union anvisning på nøgenbadning fra stranden nord for Nr. Vorupør. Det er en forudsætning, at nøgenbadning foregår i passende afstand fra det sted, hvor der normalt bades.

APRIL

Socialministeriets Alderdomshjem i Dragsbæk har eksisteret i 25 år. Bygningerne opførtes under besættelsen, da de blev brugt som lazaret ved den tyske søflyvestation. 1. april 1947 indrettedes sanatorium for tuberkuloseramte flygtninge, i alt 80. De 27, der var tilbage i 1950, fordeltes til andre sanatorier, hvorefter alderdomshjemmet blev oprettet. Flygtninge fra 18 nationer har haft ophold på hjemmet. Ved 25 års jubilæet var der 39 beboere på alderdomshjemmet.

Stiftamtmand Martensen-Larsen sagde ved jubilæumsfesten 6. april: Desværre er den menneskelige ondskab så stor, at der stadig strømmer i hundredtusindvis af flygtninge fra land til land, sidst i forbindelse med politiske omvæltninger i Asien, men når den slags sker, må det land, der modtager flygtninge, række hånden til et varmt og fast håndtryk: Kom og vær hos os. Vi vil give dig husly og varme. Vi vil værne om dig og give dig så gode kår, som vi formår, her langt fra de hjemlige strande.

Under udgravning af jernalderbopladsen i Nørhaa er fundet en krukke med planterester, som har været til undersøgelse på Botanisk Institut i København. Krukken har indeholdt rester af svampen »Skællet støvbøld«, der i århundreder har spillet en rolle i lægekunsten og kan have været brugt af de første medicinmænd i Thy. Krukken er 22–2300 år gammel.

Harring Kirke genåbnes efter en restaurering, der har kostet ca. 150.000 kr. Et af me-

nighedsrådets medlemmer, Martin Odgaard, skænker et kirkeskib, en tremastet bark, til kirken. Biskop Erik Jensen dvælede ved genåbningen ved personlige minder fra sognet, hvor hans bedstefar havde boet.

Ungdomskonsulent Asbjørn Hauch opsigter sin stilling ved Thisted Kommune og siger: Jeg mener, at jeg har udført det arbejde, jeg var sat til: at analysere behovet for ungdomsaktiviteter og komme med forslag. At ingen af disse forslag er gennemført, hænger sammen med, at beboerne i kommunen ingen forståelse har for de problemer, jeg har arbejdet med.

12 medlemmer af Sydthy Kommunalråd stemmer for, seks imod opførelsen af et lægehus i Vestervig. Der ventes indstilling om et lægehus i Hurup, når der er sikkerhed for, at det vil blive benyttet og forrentet.

Hellesens starter produktionen på en ny fabrik i Thisted. En arbejdsstyrke på 150 vil i løbet af et år kunne fremstille 35 millioner specialbatterier, bl. a. til høreapparater.

Thisted Byråd træffer bestemmelse om, at Teknisk Forvaltning skal flytte ind i Toldboden. Såfremt det nuværende gymnasium ikke kan bruges som administrationsbygning, skal der snarest tages skridt til opførelse af en ny bygning.

Johs. la Cour-Hansen, Hundborg, søn af frimenighedspræst Folke Trier Hansen, fortæller, at han har købt og istandsat en halv snes ejendomme i Thy og lejet dem ud til unge.

Han vil gerne give de unge en chance for at praktisere nye former for samarbejde.

Formanden for halbestyrelsen i Nors, Knud SøeLarsen, oplyser, at der er indsamlet 115.000

kr. til formålet. Ved hjælp af lån, tilskud og frivillig arbejdskraft skulle det blive muligt at skaffe de 700.000 kr., som man regner med at hallen vil koste.

MAJ

Statsbanernes teknikere konstaterer, at vejbelægningen på Oddesundbroen er så dårlig, at den må fornyes. Det vil vare mindst et år. Arbejdet vil ikke blive udliciteret, men skal udføres efter regning. Siden broen blev færdig i 1938, er der ofret betydeligt mere på reparationer, end byggeudgiften beløb sig til.

Ashøje Plantages aktionærer vedtog efter kommunens afslag om at købe plantagen at afvise andre tilbud og se tiden an.

HKs Thistedafdeling har registreret den hidtil største ledighed. I det forløbne år er udbetalt 922.000 kr. i tabt arbejdsfortjeneste mod 476.000 kr. året før, oplyser formanden, Rich. Sørensen. Medlemstallet er godt 1200, ledighedsprocenten 6.2.

Sydthy Kommune får et af Danmarks mest moderne vandrerhjem, indrettet i den tidligere Visby Skole. De samlede udgifter til ombygning og inventar har været ca. 1/2 million.

EF-modstanderen, provst Georg Langkjer, optræder som poet i Thisted Dagblad. Han præsterede 14. maj i Hunstrup Præstegård følgende omskrivning af biskop Thomas' sang:

*»Frihed er en gammel gås,
der hurtigst muligt glemmes mås,
og stækkes bør dens vinge.
Kun provster og emeritii
kan ønske sig at være fri,
ej Fogtmænd og Hartlinge.«*

Redaktør Chr. P. Fogtmann svarede således:

*»Hvem kunne vel tro, at provst Langkjer
var så imponerende sangkjer.
Vi savner blot smilet, som vistnok
er ukendt for ham.
Det er trist nok.«*

På opfordring fra turistforeningen beslutter Thisted Byråd at henstille til Teknisk Udvalg, at der hurtigst muligt stoppes for opfyldningen ved Thisted Havn. Fortsat opfyldning vil kunne medføre, at den meget smukke udsigt fra Kystvejen mod Eshøj og Feggesund går tabt.

Der er stadig mange gymnaster i Thy. Formanden for Nordvestjysk Gymnastik- og Ungdomsforening, Anders G. Svaneborg, Vust, oplyser, at 1400 voksne- og 1800 børnegymnaster deltog i opvisningen i Sjørring-Hallen.

En ung amerikansk maler, Robert C. Hay, udstiller i Andelsbanken i Thisted. Han er kommet fra Michigan og har slået sig ned i Bakkely på Ullerupgårds Mark. Han har studeret astronomi og betegner sine frembringelser som kosmikunst – rummalerier, der i følge Thisted Dagblads kunstanmelder, Lina Stage, rummer en stor form- og farveskønhed.

Ved retten i Thisted sættes der punktum for et mislykket forsøg på at oprette en filmskole i Sydthy. Den 25-årige John Bruun Andersen, kaldet John Sylvest, idømmes otte måneders fængsel for bedrageri, dokumentfalsk og overtrædelse af loven om omsætningsafgift. Om baggrunden for oprettelsen af skolen sagde John Bruun Andersen, at et møde med daværende kulturminister K. Helveg Petersen, havde givet ham så megen optimisme, at han besluttede at bestille kostbart TV-udstyr.

Ane og Edvard Agerholm, Thisted, efterlader sig 450.000 kr. til et legat, som skal bestyres af Det danske Hedeselskab. En fjerdedel af den årlige renteindtægt skal tillægges kapitalen, der ingen sinde må formindskes. Tre fjerdedele uddeles hvert år 11. juni til én

eller flere fattige og dygtige bønder, fortrinsvis hedeboender, der forstår at arbejde sig fremad.

Biskop Erik Jensen deltog 2. pinsedag, 22. maj, i genåbningen af Lyngs Kirke, der er restaureret for 400.000 kr. Bygningen er istandsat, og det historiske inventar er restaureret af en konservator fra Nationalmuseet.

Det ny Samfunds kasserer, Otto Pedersen,

København, får afslag på en ansøgning om en børnelejr og et eksperimentalområde for boligbyggeri i Frøstruplejren, og fabrikant Børge Johansen får afslag på en ansøgning om at placere en DC-7'er ved Vestervig Mejeri. Maskinen ville i følge Viborg Amts Bygningsråd virke meget fremmedartet og forstyrre Vestervigs miljø.

JUNI

Det amtskommunale plejehjem på hjørnet af Højtoftevej og Mirabellavej i Thisted er så vidt færdigt, at de første beboere kan flytte ind. I løbet af efteråret ventes alle 57 pladser besat.

– For mig er der ikke tvivl om, at det vil være i grundlovens ånd, hvis vi ved folkeafstemningen 2. oktober beslutter at gå ind i EF, sagde tidligere finansminister og OECD-generalsekretær Thorkil Kristensen ved et grundlovsmøde i Sjørring-Hallen. Ca. 500 var til stede. Et par hundrede var mødt op i Thisted Friluftsteater, hvor komiteen mod EF havde sognepræst Søren Krarup og SF-folketingsmedlem Jette Boutrup som talere. Søren Krarups konklusion: Bliver der flertal for dansk indtræden i EF, er Danmarks riges grundlov ikke mere grundlov i Danmark.

Hurup Håndværker- og Borgerforening tilbyder kommunen en grund på hjørnet af Vestergade og Ny Refsvej med henblik på opførelse af et lægehus. Der forlanges ikke en bestemt pris for grunden, men henvises til, at grundværdien er 60.600 kr.

En tekniker og en jurist fra miljøstyrelsen kom til Thisted for at undersøge omfanget af forureningen fra Synopal. Beboere, som havde skrevet under på en protest, fik lejlighed til at fortælle om gener fra virksomheden.

Undervisningsminister Knud Heinesen var i Thisted for at orientere sig om et uddannelsescenter i den nordlige bydel, omfattende sko-

lejhjem, handelsskole, gymnasium og idrætshal. Østfløj tages i brug ved Thisted Sygehus. Er ført op i syv etager, bruttoareal 8500 kvadratmeter, pris med inventar ca. 24 millioner. I løbet af 15 år er ved sygehuset i Thisted bygget for ca. 45 millioner.

På generalforsamlingen i Centralforeningen af Fiskeriforeninger vedtoges det at søge at få en forhandling med Thisted Byråd om istandsættelse af læmolen i Vorupør. Staten vil ikke bekoste reparationen af molen, og kommunen har ikke ønsket at overtage den. Niels Grønkjær fremførte, at hvis molen forfalder, er der risiko for, at landingspladsen bliver ubrugelig. P. Munk Pedersen fremhævede, at fiskeriet fra Nr. Vorupør aldrig havde været så indbringende som nu.

124 studenter fik fredag den 16. juni eksamensbevis på Thisted Gymnasium. Det var det hidtil største antal studenter i gymnasiets historie. Rektor I. Kortegaard talte om ungdommens ønske om medindflydelse og sagde: Provokation kan nok være gavnlige for at bane vej for nye tanker og opfattelser, men provokation uden virkelig viden om det, man vil, og om de midler, man anvender, er en meget farlig ting, som først og fremmest vil medføre, at kløfter uddybes, at tålsomheden kvæles og at frugtbart samarbejde og medindflydelse vanskeliggøres.

I en udbygningsplan for folkeskolen og fritidsundervisning i Thisted Kommune regnes

med en investering på godt 70 millioner over en 10-årig periode. Fire skoler skal have svømmebassin: Snedsted, Østerild, Tingstrup og Østre Skole i Thisted.

På et fællesmøde enes bestyrelserne for slagterierne i Hurup og Thisted om at foreslå generalforsamlingerne, at de to slagterier går sammen i en økonomisk enhed fra 1. oktober.

Rutetrafikken på Thisted Lufthavn udvides i ferietiden. Fredag-lørdag-søndag indsættes

foruden Fokker Friendship fra Maersk Air en Nord 262 fra Cimber Air.

Formanden for Synopal, Karl Krøyer, oplyser på selskabets generalforsamling, at der er ofret 2.3 millioner på støvbekæmpelse. Den årlige udgift er på ca. 600.000 kr. Der findes næppe mange virksomheder i Danmark, der forholdsvis påtager sig så store økonomiske forpligtelser til miljøbeskyttelse, sagde Karl Krøyer.

JULI

På generalforsamlingen i J. P. Jacobsen-selskabet oplystes det, at bibliotekar Chr. Spangshus, Holstebro, tidligere Thisted, formentlig i løbet af et par år vil blive færdig med den J. P. Jacobsen-bibliografi, han har arbejdet på i flere år. Hidtil er registreret 1200 bilag. Bibliografien bliver på mindst 200 sider.

Thisted Byråd siger ja til et fritidscenter ved Lerpøttervej med svømmehal, centralbygning, idrætshal og i forbindelse med et nyt gymnasium – en træningshal.

Byudviklingsudvalget for Thisted-Hanstholm anmoder politimester Jørgen Bodenhoff om en undersøgelse af Det ny Samfunds lejr i Frøstrup, der er oprettet uden tilladelse. Der er ca. 200 i lejren.

Entreprenør Frode Henriksen vil sælge 44 sommerhuse i Vorupør for 100.000 kr. pr. stk. Det er ikke gået så godt som tidligere år med udlejningen på grund af uenighed med Dansk Sommerhusudlejning.

I Hanstholm Kommunalbestyrelse stiller Verner Gregersen, Langvad, det spørgsmål, om Frøstrup ligger norden for lands lov og ret. Han er utilfreds med, at lejren gennemføres uden en eneste tilladelse.

Thisted fik 6. juni besøg af dronning Margrethe, prins Henrik, prinserne Frederik og Joachim. Mange var mødt op, da »Dannebrog« lagde til kaj kl. 10. Stiftamtmand Martensen-Larsen bød velkommen til de kongelige

gæster, som fra Thisted tog til Hanstholm, hvor 500 var mødt op med borgmester Chr. Hansen i spidsen. Senere var der modtagelse på Thisted Rådhus og taffel ombord.

Dronningen og prins Henrik modtages i Thisted

Formanden for Landboforeningen Nordthy, Poul Karlshøj, sagde ved dyrskuet i Thisted, at et nej til EF vil give depression i hele erhvervslivet, først og fremmest landbruget. Den

lille fraktion, der agiterer så stædigt mod dansk medlemskab, har næppe stor rygdækning.

Gunnar J. Poulsen bemærker hertil i Thisted Dagblad: Formanden for landboforeningen holdt en tale og sagde ingen ting – folkeoplysningsmæssigt set. Det var kun den sædvanlige plade, der var sat på dyrskuegrammofonen om de fortræffelige forhold for dansk landbrug ved ja til EF.

På en ekstra generalforsamling 28. juli i Thisted Andels Slagteri var der 111 stemmer for og 19 imod sammenlægning med Sydthy Andels Slagteri. I Hurup stemte 96 for og 88

imod. Da der ikke var to tredjedele flertal i Hurup, indkaldes der til en ny generalforsamling.

1178 beboere protesterer over for borgmester Holger Visby mod en plan om nedlæggelse af skolerne i Sønderhaa-Hørsted, Vang-Tvørup, Vandet og Øsløs. Planen er godkendt af skolekommissionen og fritidskommissionen, men ikke af byrådet.

Ved byfesten i Vestervig lørdag den 29. juli til fordel for en hal nåede omsætningen op på 57.500 kr. En havnefest i Hanstholm til fordel for en hal gav en omsætning på ca. 90.000 kr., overskud ca. 25.000 kr.

AUGUST

DC-7'eren, som skulle være stillet op ved Vestervig Mejeri, er solgt til »The Holding Company Global House, Christiania«, repræsenteret ved den tidligere ejer af Trægården i Frøstrup, Leo Kari. Pris: 40.000 kr. Fabrikant Børge Johansen, Vestervig, der gav 25.000 kr. for flyet, skal betale omkring 20.000 kr. for at have haft maskinen stående i Thisted Lufthavn. Den ny ejer håber at få flyet i drift. Maskinen skal flyve danskere på meditations-ture til Indien.

Staten er villig til at sælge den tidligere amtsgård i Thisted, Skovgade 26 og 28, til Viborg Amtskommune for 540.000 kr.

Thisted Gymnasium begynder skoleåret med 48 elever i HF-klasser og godt 100 i 1. gymnasieklasser. Samlet elevtal ca. 400. Fra gymnasiet er i løbet af de første 25 år udgået 1214 studenter.

Ved en ekstra generalforsamling i Sydthy Andels Slagteri 9. august forkastes forslaget om sammenlægning med Thisted Andels Slagteri med 157 stemmer mod 95.

Kystkommissionen for Viborg Amt afsagde 9. august følgende kendelse: »På kyststrækningen fra sydspidsen af Agger Tange til Lild Sogns vestgrænse er det forbudt at borttage

sten, ler, sand og grus fra den udyrkede og for græsvækst blottede strandbred samt fra forstranden inden for en afstand af 500 meter fra daglig højeste vandstandslinje.« En strækning på 1 km vest for Hanstholm er dog fritaget.

Thybofesten i Thisted 11., 12. og 13. august havde en omsætning på 170.000 kr. Arbejdsgruppens mål: 500.000 kr. til en hal er til fulde nået. Der manglede kun 60.000 kr., da festen begyndte.

Det ny Samfund slutter »Thy 72« 20. august. 15-1600 har besøgt lejren, og Samfundet har fået 900 nye medlemmer, i alt omkring 2500. »Thy 73« vil kunne gennemføres uden forhåndsreklame, siger kassereren, Otto Pedersen. Et efterspil er under opsejling: en retssag som følge af, at »Thy 72« er etableret uden tilladelse.

Et lokalhistorisk arkiv i Sydthy er blevet mødt med megen interesse. Mange gamle billeder og dokumenter er afleveret til arkivet, der opbevarer materialet i en boks i det tidligere kommunekontor i Vestervig.

Statens Kunstmuseumsnævn godkender, at den 2.85 m høje gipsmodel af »Fiskeren og redningsmanden«, der står på Koldinghus, flyttes til Hansthølm's Fyrs tidligere maskin-

hus. Det har stået tomt, siden fyret blev automatiseret. Skulpturen er udført af billedhuggerinden Anne Marie Carl Nielsen – datter af komponisten. Hendes model var fiskeren og redningsmanden Chr. Christensen Harbo. – Originalen står ved Skagens Havn.

Synopal fik 22. august pålæg om at fjerne eller væsentlig reducere støv- og lugtgener inden 1. juni 1973. Virksomheden modtog i januar 1970 et pålæg om at nedbringe støvgenerne fra fabrikkens skorsten, og dette pålæg er i følge sundhedskommissionen formand, politimester J. Bodenhoff, stort set opfyldt. Senere er der imidlertid konstateret andre støvkilder og lugtgener med det resultat, at beboere har klaget til sundhedskommissionen.

Trafikminister Jens Kampmann besøger Hanstholm og siger, at staten ikke alene vil investere i pakhuse og kraner i trafikhavnen, men er villig til at deltage i udgifterne sammen med transportvirksomheder.

Thylands Ungdomsskole begynder den 25. sæson med maksimalt elevtal, 72. Skolen har måttet sige nej til mange.

En fiskeskipper fra Grenaa og en yngre mand fra Hurup Politikreds tilstår at have indsmuglet 52.000 cigaretter. 10.000 blev solgt

i Holstebro, inden politiet kom på sporet af smuglerne.

Hele Jegindøs befolkning festede 26. august for en ny auktionshal. Der var 500 til kaffebord i den godt 200 kvadratmeter store hal, der er beklædt med fliser. Den har kostet ca. 400.000 kr.

Kystkommissionen beslutter, at kendelsen om fredning i Thy skal have opsættende virkning. Det betyder, at ralgravningen må fortsætte, indtil en overlandvæsenskommission har behandlet en klage fra Kroghs Stensiloer.

Endnu en byfest gennemføres med godt resultat. Der blev i Snedsted en omsætning på omkring 100.000 kr. og et overskud på ca. 35.000 kr. til en Snedsted-hal.

250 deltager i den første internationale lejr i feriebyen i Vigsø, arrangeret af den europæiske omsorgsorganisation EURAG. Direktør Jørgen Theisler fra Ensomme gamles Værn sagde, at lejren var oprettet for at glæde en række medborgere i europæiske lande, og EURAGs generalsekretær, E. Bogardy, betegner eksperimentet i Vigsø som en stor begivenhed, der ikke alene forøger aktiviteterne inden for pensionistrejser og fritidsbeskæftigelsen af ældre, men også er en nyskabelse af international interesse. Opholdet varer 14 dage.

SEPTEMBER

En tværpolitisk komite for tilslutning til EF har valgt byrådsmedlem Knud Larsen til formand og redaktør Chr. P. Fogtmann til sekretær. Komiteen vil i den sidste måned før afstemningen orientere om fordele ved dansk medlemskab.

Ved hjælp af et nyt instrument, der arbejder med radiobølger, er afstanden mellem Hanstholm og Kristiansand målt til 112 km, 444 meter og 72 cm!

Overinspektør Knud Thorvildsen, Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning, har over for kulturministeriet anbefalet, at et fæstnings-

anlæg i Hanstholm bevares og gøres tilgængeligt for publikum.

Byfesten i Hurup havde en omsætning på 106.000 kr., og der regnes med et overskud på 50.000 kr. En endelig opgørelse over Thybofesten i Thisted viser et overskud på ca. 80.000 kr.

Der er i Klitmøller planer om et kommunalt pensionistcenter med 14 boliger til enlige og 6 til ægtepar. Byggeudgiften antages at blive et par millioner. Hanstholm Kommunalbestyrelse tog ved imod projektet, der forelægges socialministeriet.

Thisted Byråd vedtager at støtte halprojekter i Snedsted og Nors. Tidligere er det besluttet at støtte en hal i Thisted og Hannæshallen i Vesløs.

På Hanstholm Havns 5 års dag, 8. september, noteres det med glæde, at omsætningen på fiskeauktionen siden indvielsen har været på 160 mill. kr. Dertil kommer, hvad tilførsler til fiskemelsfabrikker har betydet økonomisk.

Kystkommissionen for Han Herred afsiger kendelse om fredning af privatejede kyststrækninger mellem Thorup Sogns vestgrænse og Kollerup Sogns østgrænse. På Danmarks Naturfredningsforenings møde i Thisted siger formanden for lokalkomiteen, Leif Folke, at rovdriften på ral må stoppes.

På et møde i Sydthy Kommunalråd indrømmer flere, at Vestervig Centralskole har de elendigste lokaleforhold i Sydthy. Alle er positive over for et projekt, hvorefter der skal opføres 5 klasselokaler, 6 fagklasser, lærerværelse og administrationskontor, men stram økonomi hindrer projektets gennemførelse.

Thisted Dagblad udkom ikke fra torsdag den 14. september på grund af typografernes beslutning om at gå i strejke. Ved et møde i arbejdsretten erkendte Dansk Typograf-Forbund, at arbejdsnedlæggelsen var ulovlig, og der må betales bod til Danske Dagblades Ud-giverforening. Thisted Dagblad udkom påny lørdag den 23. september.

Et svømmebad til 333.000 kr. er taget i

brug i Hanstholm. Det bemærkedes ved indvielsen, at der var givet frivillige bidrag på ca. 30.000 kr.

Skjortefabrikken Verdi i Hurup træder i frivillig likvidation, men de 30 ansatte bliver ikke ledige, da der for fremtiden skal sys Angli-skjorter på fabrikken.

Thisted Varmeforsynings driftsleder, ingeniør B. Kjeldsen, oplyser, at der i tiden maj-september er sket 95 brud på fjernvarmenettet i Thisted. Årsagen har i de fleste tilfælde været anlægsfejl for en halv snes år siden. Forskallingen mellem dækfliser og kanalvanger er ikke fjernet.

Finansbanken i Herning har ved tvangsauktion overtaget den tidligere filmskole i Helligsø for 350.000 kr. Den tinglyste gæld var opgjort til næsten en million.

Ved månedens slutning gøres de sidste anstrengelser for at påvirke vælgerne, der 2. oktober skal tage stilling til forslaget om dansk tilslutning til fællesmarkedet. Blandt de mange, der advarer mod EF, er sognepræst A. J. Hindsholm, Sennels: »Man må håbe, de fleste af os bevarer hovedet koldt og siger til Krag & Co.: I kan lige tro nej!«

Redaktør Chr. P. Fogtmann skriver i sin leder lørdag den 30. september: »Et ja til EF på mandag er et ja til samarbejde mellem mennesker. Det er ikke et nej til Danmark, men et ja til Danmark i EF«.

Jørgen Miltersen.

Fortid - Fremtid

Fortiden ligger før os, men vi er med til at præge fremtidens Thy

ANDELSBANKEN a.m.b.a.

Thisted afdeling

Banken for land og by

VI
ER TIL
FOR
DEM

LANDMANDSBANKEN

$\frac{1}{5}$ brdr. *W* hansen
el-installation · el-forretning

THISTED

**Prisfordel på kendte
kvaliteter**

HERREMAGASINET

Frederiksgade . Thisted

GLÆD Deres gode venner og gæster

med et JULEBESØG

i Nordjyllands største BOLIGCENTER & LAVPRISBOLIGHUS

på Aalborgvej

De er velkommen til at gå rundt og kikke...

**MØBLER og UDSTYR til Danmarks billigste priser
OG HVASS leverer franco over hele Danmark**

Deres julerejse er let tjent, ved en indkøbstur hos:

HVASS, THISTED

**EL-Firmaet
H.M. Mortensen**

Industrivej . 7700 Thisted
Telf. 92 25 33 og 92 22 29

Et gammelt firma med moderne service

Her bor Deres Dress-partner

Torvegade 1

Gælder det
*symaskine
støvsuger
opvaskemaskine*

Spørg først i

Thisted Arbejderforening

BRUGSEN

i centrum

Besøg vor
SUPER-SLAGTER
det betaler sig

Julegaveideer fra

1000 TING

– alt i legetøj

A. O. GLAS, Idylvej

– alt i glas

Penge er ikke alt...

Penge er ikke alt.... men rare at ha'. Livet er sjovere og lettere med orden i økonomien. Få konto i Sparekassen - det gi'r ro og tryghed.

SPAREKASSEN THY

Julegaver Smukke ting
i stort udvalg finder De
hos *Julegaver*

Brix Andersen, guldsmed

Storegade 10 . Telefon (07) 92 10 02

Chr Sørensens Tømmerhandel as

Thisted . Telefon (07) 92 33 11

Hilsen
og
god jul

Austin

Svend Jørgensen . Telf. (07) 92 33 77
Aalborgvej 17 . Thisted

BRAD
FABRIKKENS
THISTED · TELF. 92 01 90

*-en
krumme
bedre!*

Alt til babyen
finder De hos

BODILS
Barnevogne
Østerbakken 13 . Tlf. 92 34 52

Marius Sørensen

Juvelør og guldsmed
Telefon (07) 92 00 23

har det største udvalg
i guld- og sølvvarer til
JULEGAVER

Efter juleindkøbene —
god kaffe eller
en god juleplatte i

Mallings Konditori

Vestergade 32 . Telefon (07) 92 02 02

Ring efter gardinbussen
Telf. 92 24 44

Rønbjerg Is
- for den fine smag...

Kulør på tilværelsen, tapet og farver fra:

Telefon (07) 92 33 44* - 92 33 92

Prima oksekød, kalvekød og slagteriaffald

... samt alt i fersk, saltet eller røget flæsk,
pålæg m.m. anbefales fra vort udsalg på Strandvejen
Varene bringes overalt

Altid 1. kl. varer tilvirket under statskontrol

Thisted Andels- Svineslagteri

Telefon (07) 92 01 40 . Thisted

- stedet, hvor der handles bil

JULEGAVER

der glæder hele familien

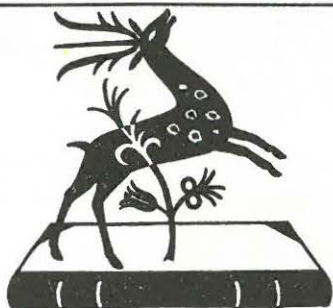
MØBLER OG TÆPPER

i alle prisklasser

Kom ind og se hvad vi har

Frøkjærs Møbler - Tæppehuset - Thisted, telf. 920466

TH. HJORTH

Bogbinderi og Protokolfabrik

Telf. Thisted (07) 921244

Vestergade 20 . Thisted . Telf. (07) 920599

*Der er 125 tøjeksperter i Danmark
i Thisted er det*

BEKLÆDNINGS MAGASIN · THISTED · TLF. (07) 922800

Calles Konditori og Cafeteria

CARL EJNAR JACOBSEN

Storegade 8

Telefon (07) 92 01 60

Sko til alle

**børnesko
damesko og
herresko**

hos

Aage V. Nielsen

Ågade 9 . Thisted

Thisted Bryghus

Vi mødes i

**Vestergades
Brugsforening**

Thisted Dagblad

I — om og for Thy

Er De ikke allerede abonnent? - kan De hurtigt blive det,
ring blot og bestil avisen på TELEFON 92 33 22

Angår det brændsel, da

A/S P. O. Poulsen

Kul, koks, briketter og olie

Dansk firma

Lokal kapital

Telefon (07) 92 34 55 (3 linier)

Tøjet får vi i

Storegade 4 . Telefon (07) 92 11 52

HUSK:

Duge
og udstyr finder De
i et
smukt udvalg hos

Storegade 15 . Telefon (07) 92 03 27

Byens eneste specialforretning

Største og mest moderne
private vaskeri i Thy og på Mors

VÅD VASK - TØRRET VASK - RULLEVASK - MANCHETTØJ

Udlejning af kitler, sengelinned, dækketøj og håndklæder til private, hoteller og institutioner

Klit Vask

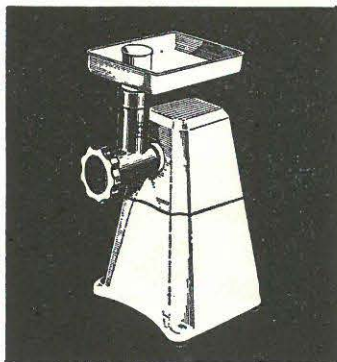
Dragsbækvej 45 . Telefon (07) 92 03 63 og 92 05 88

Grundlagt 1931

Køber De kød
i større mængder
kan De ikke
undvære en

Ballerup
el-hakker

Ballerup EL-hakker klarer
alt det besværlige legende
og let.

Kødhakkeren har en kapi-
citet på ca. 60 kg. i timen
og maskinen kan arbejde i
timevis uden at trættes.
Maskinens høje slanke kon-
struktion gør det muligt at
anbringe selv store og dybe
skåle under hakkeren.

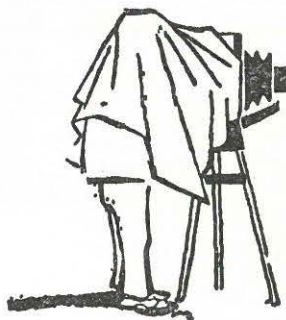
Knud Mortensen

Thisted Værktøjsmagasin

Storegade 10 . Telf. (07) 92 04 00 . Thisted

DERES NY
FOTOHANDLER

DAM FOTO

Frederiksgade 8
Telefon 92 39 92
7700 Thisted

Masser af julegaveideer!

Såvel store som små gaver finder De let i

FONA

Storegade 3 . Thisted

Man handler hvor udvalget er størst

Glædelig jul og godt nytår

- bliv kunde i

A/S HANDELS- OG LANDBRUGS
BANKEN I THISTED

Deres bank - naturligvis!

*Et centrum
for ure og briller*

ERIK NIELSEN

Storetorv . Thisted . Telefon (07) 92 10 32

»Der hvor uret drejer«

—frisk og fin

**Dragsbæk
Margarinefabrik**

— hos Busted finder De
byens største udvalg i

KJOLER FRAKKER

— kvikke og venlige damer
glæder sig til at vise Dem
alt det nye

venlig hilsen

BUSTED

*midt på strøget
... stedet hvor man køber kjoler og frakker*

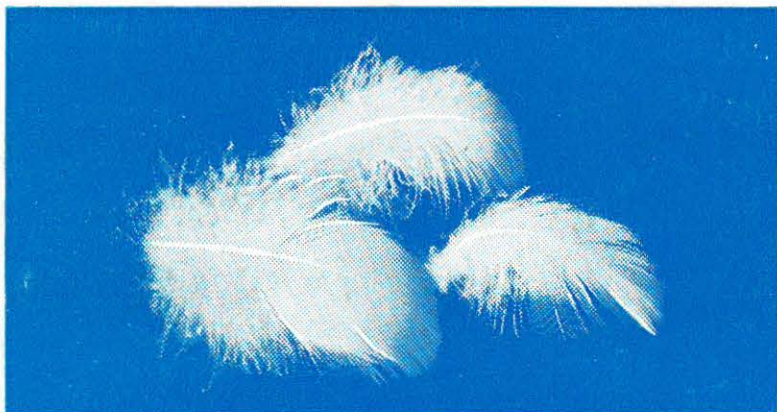
Elle

**Det bedste
er ikke
for godt**

**-når det gælder
Deres nattesøvn**

**- De sover
meget bedre,
når De
får den dyne,
der
passer Dem**

HVIS DE SØGER GODT SENGETØJ, GÅR DE IKKE FORGÆVES HOS

Chr. Søndergaard

Tlf. (07) 922200

Amtets store tekstilhus

FFFF-MÆRKET SENGETØJ MED VAREDEKLARATION

Kr. 11,00